Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

В лучності сила!

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 3 СЕРПНЯ 1911. ЧИСЛО 31. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, AUGUST 3, 1911. No 31.

НОВИНКИ.

¶ **Пенсія для робітників.** Одинокий соціаліст-посол в тутейшій Палаті Послів в Вашінґтонї вніс 31. липня с. р. законопроєкт, жадаючий, аби кождий робітник і робітниця, які скінчили 50-ий рік житя, діставали з державної каси по 4 дол. тижневої пенсії. Біл жадає іменованя комісії з членів усіх трьох партій, заступлених в Конґресі, в цїли зібраня дат, потрібних до унормованя виплати старечих пенсій. Яка доля стріне сей біл в Конґресі, в якім є заступлені самі тільки фабриканти і капіталісти — се дуже легко предвидіти.

¶ **Осторожно з крилами і хвостами!** З днем 1-го с. м. в стейті Ню Джерзи стало обовязувати право, заказуюче жінкам носити на капелюхах крила і хвости птахів, остаючих під охороною. Право се буде переведене вельми строго і за перший случай переступленя його, жде кара 20 долярів. Тому позір, жінки і дівчата, остаючі в границях славного москітового стейту.

¶ **Трост хлїбовий.** Як доносять, завязує ся тут величезний хлїбовий трост, за яким стоять такі мілїярдери, як Морґан, Фрік і иньші, переважно властителї желїзного тросту. Вони хотять дістати в свої руки не лиш монополь на печенє хлїба, але також контролювати продажу усеї краєвої пшеницї.

¶ **Чудотворний лїкар в кримінал̈і.** Розправа против славно звісного д-ра Фердинанда Гартмана, що то вів голосний лїчничий інститут на 14. улици, відбулась минувшого тижня перед судиями присяглими. Вона закінчила ся засудженєм доктора, що лїчив всякі хороби листами, на 15 місяців вязниці. Декотрі лишень руські часописи в своїм часї доносили про арештованє Гартмана, другі все таки його оголошенє друкували дальше. Кара вимірена йому, здаєсь, є надто низька, коли зважимо величезне число осіб, котрим сей доктор не поміг, а лиш пошкодив; „однак все таки вона буде наукою для инших дурно-лапів", як се слушно зазначив в своїй бесїдї п. Кінкейд, інспектор почтовий, котрий провадив слїдство. Гартман зістав засуджений за уживанє почти Злучених Держав в цїлях шахрайських. Для приміру, в який спосіб сей лїкар натягав легковірних, подам один лік, який з соток инших виказала розправа. До доктора зголошували ся молоді дівчата і хлопці, що зазнали заводу в любві і славний Гартман і на се радив. Мішав чисту воду з зеленим милом, назвав се лїкарством на любов (love medicine) і продавав по 10 долярів за фляшинку. Скільки се лїкарство помогло, вартоб поспитати сих немудрих, що його купили. П. Кінкейд заявив, що слїдуюча розправа відбуде ся против другого такого самого лїкаря, Collins'а, і иньших, йому подібних чудотворців. — А. Вала.

¶ **Лїга некурячих.** Оноді заінкорпоровано тут нове товариство під назвою „Протективна Лїга Некурячих"; ся лїга має на цїли попирати такі публичні права, що заказують і ограничують куренє тютюну на публичних місцях, старати ся про нові потрібні в тім напрямі права, і співділати з санїтарною адміністрацією, з людьми, що контролюють реставрації, готелї, галї, будинки і т. д. Головна канцелярія лїґи буде в Ню Йорку, а перший річний мітінґ відбуде ся в четвер, 14. вересня с. р. — А. Вала.

¶ **Огонь.** „Армія Спасеня" (Salvation Army) не має щастя в Ст. Люїз, бо оноді їх будинок, званий „бараки" погорів другий раз; з 4. поверхового будинку лишились тільки стїни, а один чоловік стратив житє. Сїм лїт минуло від першого огню, при якім три пожарні стражники пострадали житє. — А. Вала.

¶ **Найбільший корабель.** Компанія Кунарда перемінила пляни парохода Аквітанія, після яких має се бути найбільший пароплав на сьвітї. Довжина його буде виносити більше як 900 стіп, то значить, о 10 стіп більше як є довгий 50 тисяч тоновий корабель Імператор Гамбурсько-Американської Лїнії, що буде готовий з весною 1913 року. Скорість Аквітанії буде о один вузол більша, як німецького „Імператора" і буде в силї забрати в свої каюти 4000 пасажирів. — А. Вала.

¶ **Американські ошусти.** Сотки жінок в містї Йонкерс, Н. Й. готові злїнчувати аґентів, що продавали желїзка до прасованя, наколи-б сї лиш показали ся ще раз в містї. Продавані желїзка мали бути патентовані і посїдати властивість, що раз загріті, оставали однаково горячі через 16 годин. Штука коштувала 3 дол. І дійсно, желїзка остали горячими цїлих 16 — але не годин, лиш минут, отже якраз так довго, щоб зручний аґент зміг драпнути за десяту вулицю.

¶ **Відкритє австрійського парляменту.** У вівторок, 18-го липня, о 12-ій год. в полудне наступило торжественне відкритє австр. нового парляменту. Посли удали ся до цїсарського замку, де цїсар відчитав престольну промову, висказуючи у ній, чого жадає держава від народних представителів. І так передовсїм збільшенє воєнної сили на суши і на морю. Природно, що таке збільшенє потягне за собою величезні нові видатки і тому то треба ухвалити підвисшенє ріжних оплат, та введенє нових податків. За се малаб ся зменшити військова служба з 3-ох на 2 літа. Рівнож уряд повинен заняти ся і звернути особлившу увагу на управильненє еміґрації. Бесїда цїсаря вказувала ще на всїлякі инші народні потреби, однак всї вони находять ся на другім плянї. Головною і першою задачею парляменту має бути — після жадань цїсаря — збільшенє війська, фльоти і податків та ще раз податків. Чи однаковож новий парлямент окаже ся дуже слухняним і податливим для гарних слів цїсаря — се ще питанє.

Наші посли в парляментї зєднали ся в „Український Союз". З початку був замір заснувати одноцїльний український клюб, деб усї посли-Українцї виступали в усїх справах солідарно, в єдности. А з таким клюбом, числячим 28 послів, мусїлоб правительство вже рахувати ся. На такий клюб годили ся вже всї посли з національно-демокр. табору, та всї посли з Буковини. Одні тільки радикали скрипнили і розбили єдність укр. клюбу, роздроблюючи і так слабі наші сили. Щоб не розбивати єдности до кінця, згодили ся остаточно наші посли на се, що повстали три клюби, а іменно: український клюб, в якого склад входять 18 послів націонал-демократів, радикальний клюб з 5-ох послів радикалів, та буковинський клюб з 5-ох послів з Буковини. Всї ті три клюби лучать ся однак в „Український Союз", який в усїх важних народних справах має йти згідно і солідарно. Головою став др. К. Левицький, першим заступником п. Василько з Буковини, другим заст. др. Лагодинський, а третим др. Окуневський. В сей спосіб якось полатано славну руську єдність. Два кацапські посли „ходять, блудять" по під двері чеських клюбів, та впрошують ся, аби їх там приняли. Чехи однак до сих пор не дали їм ще рішучої відповіди. Укр. соціяліст, С. Вітик пішов просто до „інтернаціоналів".

¶ **Маркіянове сьвято.** На день 6-го падолиста с. р. припадають столїтні роковини уродин Маркіяна Шашкевича, першого пробудителя і вісщуна кращої долї на галицькій земли. І де лиш лунає руське слово, де лиш гомонить руська пісня, бє ся руське серце, там будуть обходити величаво се велике — друге в сім роцї — народне сьвято. Передовсїм Галичина, якої Він був сином і яку воскресив до нового, культурного житя, обходити-ме столїтні Маркіянові роковини вельми величаво. Видно се з горячої відозви до народа, виданої сими днями представителями усїх наших найповажнїйших так просьвітних, як і економічних та полїтичних інституцій. Ся відозва, підписана І. Кивелюком за просьвітні орґанїзації, д-ром Ев. Олесницьким за економічні орґанїзації, д-ром К. Левицьким за полїтичні орґанїзації та Вол. Шухевичом за музичні орґанїзації, кінчає ся словами: „Нехай-же кождий, по силам і змозї, причинить ся до відсьвяткованя памяти Маркіяна! Помянїм нашого Поета, докажім, що „руське в нас серце і віра руська"! — Чи чуєш, американська Русе?..

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ.

Розмет за місяць липень 1911.

Розхід за місяць червень с. р. єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

Відд.		
247.	Чаплій Стефан	$500.00
28.	Котик Лукач	1000.00
223.	Дзюбак Фелікс	1000.00
14.	Чубяк Семан	1000.00
192.	Врублевський Яків	900.00
209.	Курдила Каспер	1000.00
110.	Гамада Агафія, ж. Івана	400.00
62.	Гляшевич Марія, ж. Андр.	400.00
205.	Коцур Анна, ж. Юрія	400.00
37.	Фицип Марія, ж. Дмитра	400.00
1.	Амбіцка Мар., ж. Михайла	400.00
78.	Пивовар Марія, ж. Василя	400.00
1.	Оліяр Іван	100.00
46.	Рапавий Дмитро	100.00
106.	Косар Данько	100.00
222.	Врозайтес Станїслав	100.00
185.	Бурчак Дмитро	200.00

Разом виплачено запомог	$8.400.00
Платня Гол. уряд. за лип.	270.00
Адміністр. Союза за липень	122.83
Статути Р. Н. С. рус. і слов.	1.415.00

Весь розхід виносить $10.207.83

Розмет платить 11.636 членів на цїле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1654 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї, на Еміґраційний Фонд по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59. центів.

Дм. Капітула, гол. предсїд.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

ОБРУСИТЕЛЇ.

Повість із суспільного житя поліськоі країни,

Н. ЛАНСЬКОІ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

XXI.

Минули дві неділї. О справі сосніվській зачали поволи забувати. Гвоздик по давному творив суд і розправу. Кулак остав ся старшиною, писар Курочка дістав грошеву нагороду за виказані услуги, судія слїдчий все щось списував, а шість оскаржених мужиків сиділи в кримінал́ї, покутуючи за чиїсь чужі гріхи.

В ґубернії настала знов благодійна, лїтна тишина. Його превосходительство були десь на ревізії чи на купелях, коли в ґазетах появила ся кореспонденція, описуюча випадки в Вовчій волости. По характері кореспонденції зараз пізнали автора. Петро Іванович ударив ся зараз по чолї і крикнув: „А що, я не казав!” Впрочім він скоро успокоїв ся, як прочитав, що вісти, подані в дописи, не тілько не компромітують, але навіть в дуже користнім сьвітлї виставляють його діяльність. В тім часї рознесла ся поголоска, що ґубернаторови доручено письмо Тетяни Николаївни, котре надійшло підчас його неприсутности і в котрім розказана була вся гірка правда о соснівській справі. Тото письмо і допись до ґазет зробили надзвичайний рух в цілій ґубернії, збудили на хвилю сонну суспільність. Для многих була то по просту маленька розривка серед звичайної нудоти провінціональних місточок. Нещасний, пошарпаний нумер ґазети, в котрім була поміщена допись, читано і розчитувано в ґуберніяльнім касині, а з канцелярії ґубернаторської давали знакомим читати письмо. Зачали вивідувати ся, що то за Тетяна Николаївна, відки взяла ся, що їй за нужда боронити мужиків, чи нема тут „що небудь такого”. Говорили, що Орлові в тім краю недавно замешкали, що то люди незалежні, отжеж і неспокійні. Винявши пять-шість людий не вливових, всї стали по сторонї Гвоздика — ціле сонмище його ґуберніяльних приятелїв, котрим він пожичав гроші, або достарчував дичину до столу і стару оковиту. В письмі дослїдили інтриґу, мало що не тайний заговор; допись уважали фальшивим доносом. Деякі неупереджені люди спробували стати по сторонї Тетяни Николаївни, але їх слабий голос потонув в масї загального оскарженя. Степан Петрович сказав, що він знає d'ou ca vient; предсїдатель казенної палати, котрий іно що вчера дістав від Гвоздика серну, сказав, що то провінціональні сплетнї, через помилку попавші в лїтературу.

— Однакож, як хочете, все таки Гвоздикови немило буде прочитати таке, — говорив Полїнський, знаний з незалежности свого переконаня. — Прецінь тут факти і цифри явно оказані...

— Що то, mon cher, то не журіть ся! — відповів предсїдатель, поправляючи бранселєтку. — Гвоздик нічого не читає. Не такий дурний. Pas si bete! — засьміяв ся.

На музикальнім вечерку у Зинаїди Львівної розмова йшла також о тім письмі. Лїтературні знавці осудили, що воно написано не зле, але занадто різко і для жінки неумістно. Зинаїда Львівна голосно обявила, що Гвоздик не може бути винний, а переходячи потому попід руку з Половим попри Михайла Дмитрієвича, котрий щось горячо промовляв до другого урядника, сказала з ґраціозним рухом, кинувши головою: Soyez clement pour notre Гвоздик!

Михайло Дмитрієвич і сам був не від того, щоб проявити свою ласку і лишити все без наслїдків, позваляючи собі лише ще другу нагану післати Гвоздикови. Але коли із Петербурга надійшла якась груба пачка, в котрій показала ся звістна допись, при чім декотрі місця були злосливо підчеркнені червоним олївцем; коли знов виплила на верх справка Щовкуна і одночасно з нею справа другого мужика, котрого знищено, висічено а навіть видалено з волости на підставі фальшивого засуду підчас урядованя посередника Іванша, коли прийшла поголоска потверджувана самим Лупинським о другім мужику з Михайлівської волости, котрого засїк на смерть посередник Грехотов, о зникненю лїсів із опікунських маєтностий, о несправедливім вимірі ґрунтів поміщикови Королеву і пр і пр. — коли всьо то і богато иншого пропхало ся Бог знає якими способами з адміністративних сфер на улицю, на язики злосливої товпи і могло ще навіть прослизнути ся в часописи — тогди вже його превосходительству було не до ласки. Занепокоєний Михайло Дмитрієвич постановив наказати перевести ревізію по всїх волостях, з припорученєм ревізорови, аби звернув найбільшу увагу на збунтований повіт. Пан Хвостовський був знакомий в своїм кружку яко бистрий політик; його ореченя переходили з уст до уст як ессенция ґуберніяльної мудрости, а Михайло Дмитрієвич покладав на него великі надії. Отой ґуберніяльний Бісмарк умів чесно вийти з усякого, хоть би й найдразливійшого положеня. Він поїхав з великою повновластию і з інструкцією — не виносити сьмітя з своєї хати, що тогди було окликом цїлої внутрішної полїтики ґуберніяльної і служило камертоном для підойми ревної діяльности обрусителїв.

XXII.

Одного прекрасного поранку в містї і по околици рознесла ся чутка, що приїде ревізор з ґубернії для осмотру всїх волостий. Люди більше загорілі радували ся міцно; другі, ясновидячі і скептики не довірювали, зловіщо хитали головами або завіряли, що нічого з того не вийде. Але помимо попередних досьвідів, помимо загального, історично оправданого недовіря до доходженя правди, всїм із співчутя до нещасних хотїло ся вірити, що ревізор, чоловік ще не зіпсований і незалежний, розпутає той узол, що затягав ся ключкою на шиї старого Підгірного. — „От приїде пан, пан все розсудить”, — потїшали ся сельські люди і нетерпеливо ждали на ревізора. Вкінци пан приїхав. Гвоздик, стоячи в приязних відносинах з усїми ґуберніяльними урядниками, поїхав зустрічати його на першім двірци желїзницї і разом відти урочисто і по приятельськи вїхали вони до повітового міста. То одно віщувало вже з гори, яка то буде дальша діяльність ревізора і навіть тоті більше загорілі зачали недовіряти.

На другий день ґуберніяльний урядник зробив візити цїлому мировому інститутови, обідав у пана маршалка, пив чай у одного із скомпромітованих посередників, а вечером проходжував ся з Гвоздиком попід руку по містї і голосно сьміяв ся над модами повітових дам. При обідї у пана маршалка він умисно не хотїв говорити о поважних річах; усьміхаючись, говорив він чемности панї маршалковій, котра приняла за добру монету всї його дипльоматичні лестощі; сказав якусь дотепну замітку на повітові фризури і серед жартів встиг довідати ся о всїм, що йому було потрібно. По обідї при чорній каві, засївши вигідно на канапі, під впливом шампана і випитих на його здоровле тоастів, пускаючи дим з циґара просто на паню дому, запитав ся мимоходом про Орлову. Панї маршалкова виразила ся о нїй дуже поблажливо. Петро Іванович ущипливо назвав її „нашою повітовою писателькою”. Гвоздик заклав їй: „щоби їй всадив ся кордюк на язик”, і всї засьміяли ся.

Два днї потому ревізор разом з Гвоздиком вибрали ся в далеку дорогу до Вовчої волости, в знакомій нам чернигівській колясці, бо пан маршалок здецидував ся дуже миленько предложити її на услуги пану ревізорови. Розлїнувавши ся в своїй урядовій безчинности, ревізор уважав тоту подорож великим подвигом, хоть йому самому здавалась вона марно страченим часом, котрий він міг би провести далеко приємнїйше, але роблячи волю того, що його вислав, він як найповажнїйше лагодив ся відограти свою ролю.

На дворі була гарна погода, коли вони їхали поміж розкішні зелені багниска, а стрілецьке серце Гвоздика завмирало і било ся радісно кождий раз, коли сполошене стадо диких качок з плескотом підоймало ся з очерету, пропадаючи в синій глубинї облаків.

— Дивіть ся, дивіть ся! — говорив він, мало не вискакуючи з коляски, до свого товариша, котрий спокійно дрімав собі дорогою.

Виправивши ревізора, Петро Іванович був дуже неспокійний. Гвоздикови він нічого не вірив. Кулак не стояв уже під безпосередною його властию, а ревізія могла відкрити такі грішки, як продаж лїсів, аренду пропінацій, будову волостних урядів і ріжні инші нікому не знані операції; отже роздумуючи все то, він ходив як в горячці. Не знаючи як порадити собі, виливав на домашних всю свою злість. Раптом відоймило йому сон, апетит, в роті чув гіркий смак, пожовк і перестав читати ґазети. В таких хвилях він завсїгди дуже строго судив о лїтературі. Жінка післала по лїкаря, але коли лїкар, помацавши пульс і подивившись на язик, своїм звичаєм записав борсукове сало, тогди „пан маршалок” не витерпів:

— Ви жарти собі строїте, чи що? У мене нерви, розумієте, нерви! — крикнув він і скочив з місця. — А ви менї, як якому школяреви, пхаєте, борсукове сало! Чорт вас бери з вашим салом тай зі всїм!

Здивований лїкар лише стиснув плечима, погадав собі, що „пану маршалкови” дїйсно потрібно щось сильнїйшого і пішов, хитаючи важно головою.

Петро Іванович, будучи страшно нервовим, доходив часами майже до безпритомности, коли його що небудь непокоїло. Але непокоїтись, слава Богу, не було чого. Збунтована волость давно притихла. Все було тихо і спокійно в селї, коли ревізор з Гвоздиком заїхали перед волостний уряд. Кулак знав наперед о тім і приготовив ся як Бог приказав. Не було найменшого небезпеченьства, все, що було сьміливійшої натури, сидїло під міцними запорами в повітовім арешті або під замком у Кулака — а прочі скаржити не будуть. Те Кулак знав дуже добре.

Ревізію скінчено за дві години, книжки, гроші, рахунки — все (з виїмком лише деяких канцелярських помилок) показало ся в як найлїпшім порядку. Прикликали однако кількох господарів, котрі з перестраху самі не знали, чого їх кличуть і що мають говорити.

— Чим ви невдоволені? — зийшовши на ґанок, остро обізвав ся ревізор.

Мужики низько кланяють ся.

— Наша вина, ваше благородіє, всїм ми вдоволені.

— Чомуж ви не хотїли, аби Кулак був старшиною?

— Бо він нас кривдить, ваше благородіє. Ви тепер, каже, маєте кождий волю, а я як захочу, то зроблю так, що на сїм ґаздів буде лиш по одному; ви, каже, лайдаки, скаржите, що я вас жидам спродав, то я вас ще й циганам спродам!

Ревізор усьміхнув ся і подивив ся на Гвоздика, дивуючись з кольосальної хлопської дурноти.

— От дурне говорять, ваше благородіє. Звісно, необразоване хлопство, — сказав Кулак і низько поклонив ся ревізорови.

— Чи не намовляв вас хто до того? може Підгірний? — запитав ся ревізор, цікаво дивлячись на мужиків.

— Ніхто нас не намовляв, — відповів Степан Батюк.

— Гріх би нам таке й казати, — доповів строго Хома Риболов.

— Не було вже як жити! — обізвав ся чийсь голос і зараз замовк, мов би перелякав ся своїх власних слів.

— Ну, добре, ідїть собі тепер!

Відправивши мужиків, змучений ревізор взяв ся до закуски, коло котрої вже давно заходив ся Гвоздик. Закусив добре, відпочив, а по годинї виїхав із Соснівки, укладаючи собі в памяти коротке красноріч́иве справозданє для ґубернатора.

XXIII.

В повітовім містї всї цікаві були на вислїдки ревізії. Правдиві вислїдки доси не були нікому відомі, а тому, що доносили жиди, ніхто не вірив. Була й така поговірка, що ніби Кулака усунено а старшиною вибраний другий, хоть і не той, котрого хотїла громада, але все то були ще вісти непевні. Врештї, в пять день по відїздї ревізора з міста надійшла достовірна вість від якогось Іцка, котрий довідав ся від Струля, а той чув від Маєра, що ревізор поїхав в другий повіт, що був вдоволений всїм, що мужики не скаржили ся і що все пішло в найлїпшім порядку. Петрови Івановичеви якби камінь з серця здіймив: він готов був обцїлувати всїх разом: Струля, Маєра і Іцка. А ще того вечера приставили йому цїлу коляску разом з коротеньким письмом від ревізора і „пан маршалок” цїлком повеселїв. Він післав сердечне поздоровленє Хвостовському, котрого впрочім уважав за зарозумілого фанфарона, назвав Гвоздика добрим хлопцем, купив дїтям цукорків і проходжуючись по містї, вступив відвідати старого справника. Старий уже не вставав з ліжка, з ним було дуже зле, але дома, видно, нікого то не обходило: дїти галасували в побічнім покою, жінка варила на ґанку конфітури, а Лїза в накрохмаленій спідничцї вертїлась перед зеркалом в сали, примірюючи якийсь новий стрій. Ніщо тут не сьвідчило про небезпечний стан батька, котрий в однїй хвили може змінити звичайний порядок дому. Петра Івановича, котрий в своїм домі був найвисшим авторітетом, поразила така байдужність до голови родини, навіть злостила його дуже і йому стало щиро жаль старого, котрий умирав так одиноко серед власної родини.

— Якже татко має ся? — запитав він з тиха Лїзи.

— От так, все однако, — відповіла рівнодушно, попросивши його сїдати.

— А той галас не перешкаджає татови? — І він показав на дві дївчинки, з котрих одна опецькувата і груба з надзвичайно тупим виразом лиця видирала у другої, меншої, якусь забавку.

— Нї, тато не чує нічого.

В тій хвили, якби на перекір її словам, з покою хорого обізвав ся голос.

— Тато, здає ся, кличе, — промовив боязно Петро Іванович, прислухуючись.

— Катре! — крикнула Лїза тупнувши ногою, — тихо будьте! Піди, тато кличе.

Катря скочила, зачепила ліктем за клямку і вбігла до татового покою. Чути було якусь бесїду, мовби хто перечив ся... Катря вискочила з глупим сьміхом. Нещасте! то була правдива ідіотка.

— Тато хоче курити: — „папіроску, папіроску!” говорить, а Кузьма каже: не треба, пане, пропалите колдру, ха! ха! ха! сьміяла ся дївчина. Тато такий сьмішний! Я йому дала без огню, а він взяв і кинув! І знов розсьміяла ся.

— Тато цїлком без притомности, — пояснила Лїза. — Возьме а відтак зараз кине, а недавно таки направду пропалив колдру... То ми вже тепер без огню даємо, все одно, тато нічого не понимає.

— А хто там коло него? — запитав ся Лупинський, що хвиля збираючись вийти, але майже против волї задержуючись.

— Кузьма-поліцай; він тата дуже добре розуміє.... Може ви хочете піти подивити ся?

— Нї, нї! — настрашив ся Петро Іванович. — Не хочу перешкаджати! Я лише так, на хвильку.

І зачав кланяти ся, чуючи, що його бере дрож.

— Господи! — гадав він собі: — поліцай стереже, папіроски не дають — от бідний! І поспішив вийти з хати.

На ґанку задержала його жінка. Червона від огню, з закоченими рукавами, румяна і сьвіжа ще на свій вік, сильно була занята трудним дїлом смаженя конфітур, з трепотом чекаючи тої хвилї, коли зачинає ся так званий ґосподинями „перлистий вар”.

— Виділись те? — запитала вона Петра Івановича, знимаючи рондель з жаровнї і не чекаючи відповіди, сказала: — Страшенно! Іван Іванович каже, що він може так довго потягнути, а менї от Катрю треба до науки відвезти.

— Змилуйте ся, як же вам тепер їхати? — сказав Лупинський, уважно слїдячи за ложкою, котрою вона збивала пінку, потрясаючи ронделем за кождий раз.

— Найбільший клопіт з тим, що Катрі пора учити ся, а час уходить, — відповіла замість матери Лїза з сьмішною повагою на своїм молодім, безжурнім лици.

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

З Philadelphia, Pa.

,,Умер син України і тіло поховали в сиру землю". Ось такі слова дуже часто можна спіткати в руських часописях. Короткі сї слова — одначе читаючи їх, тоска стискає грудь, а з очий капають слези жалю за народним робітником, за людиною, що невтомимо боролась за ідеали поневоленої України. Та хоч сердечні сини України умирають, память про них живе і жити-ме по віки.

Сумною вісткою приходить ся нам, Філядельфійцям, поділити ся з усіми, хто лиш тільки інтересує ся народним житєм: ось нова могила виросла на землі Вашінґтона, в котрій спочив один з синів України, бл. п. Іван Кречковський.

Зі смертю сего патріота філядельфійська Русь понесла невіджаловану страту, і тому сотки людий заплакали над його труною.

Не від річи буде подати бодай в короткії дещо з житя-діяльности, про смерть та похорон покійного робітника на народнім та церковнім поли.

Бл. п. Іван Кречковський родив ся 24. червня 1878 року, в селі Могильниця, повіт Теребовля, Галичина. Школи нормальні покінчив в родиннім селі, відтак учив ся за дяка в Зарваниці, почім ходив до дяківської школи в Бережанах, котру скінчив в 18-ім році житя. Будучи дяком, та безнастанно стикаючи ся з народом, в запалом ширив просьвіту та ідею незвисимої України, котру любив до безтями, і за котру нераз прийшло ся йому гірко терпіти від ворогів.

Брав живу участь в народнім і політичнім житю ід де лиш міг, картав хрунів, не уважаючи, що може стратити посаду. Таке і стало ся в Хоросткові. Не могучи стерпіти кривд народа, покинув Галичину в 1902 р. і приїхав до Америки, до міста Філядельфії, Па. Тут дістав тяжку роботу в желізній фабриці; та тяжка фізична праця не зломила його любови до народа. Познакомивши ся з кількома сьвідомійшими одиницями, спільними силами став будувати підвалини під філядельфійську Україну. Заложили Тов. ,,Любов", від. 45 Р. Н. Союза, читальню ,,Просьвіти", та товариство ,,Американських патріотів". В сих, та других товариствах, став померший щиро працювати, не жалуючи труду та гроша. Рівнож охотно грошево підпомагав всякі народні цїли, і при кождій складці, які були, чи то на памятники, чи фонди, чи до старого краю, чи тут, його ніколи не бракло; — навіть в послідних днях, коли чув, що мусить умерти, записав 100 дол. на ,,Рідну Школу". Під його проводом зазвеніла пораз перший українська пісня в Філядельфії на кількох концертах і представленях.

В послідних часах, коли то на послїдній конвенції Р. Н. С. ухвалено змінити назву і т. и. виступив з сеї орґанізації, хоть належав до нької кілька літ, та взяв живу участь в заснуваню нового Р. Н. С. де був контрольором, і для якого з'орґанізував тов. ,,Надія".

З приїздом Владики до Філядельфії дістав там-же посаду дяка; — та через інтриґи кількох темних одиниць, не могучи дивити ся на їх поступоване, а не маючи сил рішучо проти них виступити, кинув парафію; бачучи, що народне житє занічує ся, став нервовим. Тут і треба глядїти початку його хороби. Через деякі непорозуміня з Владикою відтягнув ся на самоту і то збільшило ще його хоробу. Старав ся лічити, засягав поради кількох лікарів, стратив 300 дол. на ліки, та не найшов бажаної помочи та полекші. Думаючи, що гадка про супружество розірве його, постановив оженити ся з дівчиною, котру любив. Та на перешкоді йому станула церква.

Не могучи оженити ся ні дістати помочи у лікарів, а боячи ся божевільства, постановив вилїчити ся ,,оловяними піґулками". 13-го червня, о год. 6-ій рано, вистрілом з револьвера покінчив своє житє. Вість про його смерть блискавкою облетіла місто. Сотки людий відвідало тіло, і неоден заплакав гіренько, бо померший був чоловіком широко знаним, чесним, товариським. Доказом пошани є се, що на його домовині майже всї товариства зложили вінці та вислали на похорон своїх репрезентантів. Ось написи на вінцях: ,,Основателеви та патріотови" чит. ,,Просьвіти"; ,,Основателеви і робітникови" Тов. ,,Любов"; ,,Вірному синови України" Бр. сьв. Володимира; ,,Від брата Петра"; ,,Від сестри"; 2 вінці від нареченої: ,,Мому дорогому Іванови" і ,,Пращай дорогий Іване"; ,,Доброму Товаришу" братя Слободяни і т. п. Дня 16-го червня зібрало ся много народу, щоб віддати покійникови послідну прислугу. Першу бесіду виголосив д. К. Білик, порівнуючи житє чоловіка з цьвітами. В своїй довгій, сумній а пориваючій бесіді висказав, що память людий, котрі працювали для народа не вмре, не загине. Не одному покапали слези з очий. Другий говорив Р. Слободян; сеї бесіди віддати пером не мож, бо тут говорило серце, а за кождим, словом, котре виходило із зболїлої груди, нарід вибухав плачем; плакав бесідник, прощаючи ,,сина України", ,,завзятого козака", ,,патріота", товариша, примінюючи слова:

,,Серед праці на сьвіт Ти родив ся,
Серед праці тяжкої зростав,
Серед праці ідеш до могили,
Не діждавшись того, щось бажав".

Винесли домовину на караван, за яким в 18-ох повозах їхали делеґати товариств, родина, товариші, а товпа народа в останнє проводжала тлінні останки з піснею ,,Ми в бою". Пориваючу бесіду виголосив опісля опять д. К. Білик; дальше говорили д. П. Кознарський і д. Т. Грицей.

Вартоб хоч в скороченю начеркнути сї пориваючі бесіди, повні жалю, а заразом завзятя, та себ забрало за богато місця. По бесідах залунали народні гимни, і їх звуки полинули широко по цвинтарній тиші, і легкі филї вітру понесли стогін і плач, а заразом і якусь надію гень... гень...

Спочивай, невтомимий борче за народні кривди, нехай ся чужа земля буде тобі легкою!

А ми не спічнемо доти, доки не пробудимо сплячих синів України, з котрими разом завзято постоїмо за її ідеями.

Роман Слободян.

З Wheeling, W. Va.

Дня 11-го мая с. р. з'орґанізовано тут братство сьв Івана Крестителя. Орґанізатором був Іван Ворик. Записало ся на разї до братства і до Р. Н. Союза 29 членів. Гроші, котрі були зібрані, вислано на книги братські, печать і чартер до гол. предс. Дм. Капітули; гроші на книжочки платнічі, відзнаки і грамоти відослано не до гол. орґанізатора, І. Моранця в Chicago, Ill., лише до бувшого орґанізатора, М. Белї, котрий відступив від Р. Н. Союза, а приступив до другої орґанізації, про що цїлком не знав Іван Ворик.

Кождий член був дуже вдоволений, що братство зістало з'орґанізоване; але коли прийшла часопись ,,Шершень", настало велике забуренє поміж членами, і кождий казав, що зістав ошуканий. Орґанізатор толкував, як са то стало, але члени не увірили. Аж доперва як прийшли статути, грамоти, відзнаки, книжочки платничі і часопись ,,Свобода", тоді кождий увірив, що не зістав ошуканий.

Тепер вже всьо є в порядку, тому, братя, вступайте до братства Р. Н. Союза. Лучім ся, працюймо всї разом над нашим добром, бо єсли ми самі не будемо ся старати про власне добро, то ніхто чужий нам не допоможе, але ще висьміє ся з нас. Нам тут на вільній землі легко працювати для нашого власного добра, бо ми не мусимо підлягати ніякому чужому народови, так як наші братя на власній землі. Єсли будемо всї разом, в лучности, станемо одним серцем і одною думкою, то скорше чи пізнїйше і для нас мусять наступити гарні днї.

Ст. Дикий.

З Woonsocket, R. I.

Почуваю ся до обовязку подати кілька слів про вонсокецьке товариство ,,Запорожська Січ".

По многих колотнечах, які щасливо проминули, настала велика охота між нами заснувати товариство ,,Запорожська Січ".

І справді вже на саму згадку про се в кождім енерґічнійше заграла кров, кождий взяв ся горячійше до роботи на народній ниві. І заложено товариство. Тут приходимо одні другим в поміч, тут загріваємо одні других до борби за права і волю.

Тут час від часу встає між членами спомин про нашу бувальщину, про наших колишніх руських панів, що нас відрекли ся, про боярів, що перейшли на латиньство, про руське міщанство, що ополячилось, про завзятих героїв, що на палях вмирали.

Тут оплакуємо і теперішні злидні, які зависли над нашим поневоленим народом там, в старій нашій вітчині. Кров бурить ся на спомин про М. Каганця, М. Січинського, А. Коцка.

Тут можна нераз побачити, як члени важко задумали ся над тим, що то вже не виробляє ся з тим руським народом, який ще тепер недокислі москалики хотять зробити кацапами.

Тому Ви, славні вонсокецькі Запорожці, що зрозумілисьте гаразд цїль товариства, та не мало трудів доложили до нього, тримайте ся кріпко початого дїла, не дайте йому заснїти ся.

А я, як орґанізатор того товариства, взиваю Вас, Ви Руси орлята, до бою! Ставайте плече об плече і як колись втікали Татари аж в другую часть сьвіта, так і теперішні враги втічуть перед нашою згідною силою і міцю.

З осібна складаю на сїм місци подяку Впв. о. В. Довговичу, котрий не жалує трудів, та докладає всїх своїх сил, щоби прийти в поміч молодому товариству.

Т. Магаляс.

З Allentown, Pa.

В Алентавн, Па. відбуло ся ,,Віче" дня 16 липня в справі Мирослава Січинського при численній участи людий.

Перший реферат виголосив д. Марко Шеремета, обговорюючи обширно галицьку недолю та вчинки ґрафа Потоцького, рільні страйки, Ляцке і Коропець, Чернихів, та вбитє Марка Каганця.

По нім забрав голос Лука Хемій, говорячи обширно про еміґрацію з Галичини, та про недолю конституційну австрійської держави.

По скінченю бесід приступили присутні до підпису петиції. Зібрано повисше 180 підписів.

Лука Хемій, предс.,
Стефан Гайдай, з. пр.
Николай Фарик, секр.
Стефан Палєниця, орґ.

З Seymour, Conn.

Дня 3 го липня с. р. відограно заходом читальні ,,Просьвіти" в Seymour, Conn. аматорське представлене. Грано штуку ,,Американський шляхтич". Представленє зачало ся точно о годині 8-ій вечером. Явило ся богато людий, так місцевих як і з доколичних плейсів, з Ансонії, Дербі та Шельтон, Конн. Перед самим представленєм вийшов на естраду Всч. о. Павляк з Ансонії, Конн. і пояснив цїль представленя, як також попросив публику о спокійне захованє ся підчас представленя. Представленє випало надсподївано добре. Видко, що пп. аматори і аматорки, як також і їх режісер, п. С. Вітяк, не мало вложили праці, коли відограли так удачно свої ролї. Тут не зашкодить познакомити ся з особами, котрі брали участь в представленю. І так: Анна Бойко (Євка) відограла свою ролю добре; Стефанія Вітяк (донька Євки) грала знаменито. Ролю Михайла відограв Ф. Дзядик досить добре. А вжеж найлїпше відограла свою ролю п. М. Пашко, котра вповнї зрозуміла і віддала свою річ як первоpядна артистка. Також добре відограли свої ролї і другі аматори, як Н. Н. ролю Джорджа, А. Больба ролю Гриця, А. Предзїмірський ролю Петра, Михайло Гапій ролю Данька, І. Зелик ролю Івана, Петро Гаврилюк ролю Василя, М. Зопко ролю Зузанни та Н. Смій ролю детектива. Між І. а ІІ. актом віддеклямувала дівчина Т. Гавриляк стих ,,Вже більше літ двіста". По представленю д. В. Каськів, дяко-учитель з Ансонії, Конн. подякував публиці, що численно зібрала ся, та знала оцінити працю аматорів. На закінченє відсьпівали шкільні дїти під проводом свого учителя д. Каськова пару пісень, та гості помалу порозходили ся до дому.

Так відбуло ся перше театральне представленє в Seymour, Conn.

Гість.

Спростоване.

В 27-ім числї ,,Свободи" з 6-го липня появила ся допись з Перт Амбой, Н. Дж., під заголовком ,,Славне Віче". Між иншими під тою дописю на превелике моє здивованє я найшов підписане і своє імя.

Отсею дорогою заявляю, що я сеї дописи не писав, ніколи її не підписував ані сам, ані нікого не уповажнював, щоб мене підписав, та що про сю допись я доперва тоді дізнав ся, як її побачив випечатану в дотичнім числї ,,Свободи". Заразом заявляю, що братів Пелешаків знав я в старім краю, як патріотичні, діяльні одиниці, а тут в Америці не чув і не бачив в їх поступованю нїчо такого, що приносилоб їм нечесть.

Як назвати такого чоловіка, що підписує без позволеня, та навіть без найменчого повідомленя, імена других під статею, під якою не має відваги поклaсти своє власне імя — се лишаю йому самому до сквалїфіковання.

Стефан Кордіяка,
683 State Str., Perth Amboy, N. J.

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америцї на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америцї на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листї, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Пугачі.

Ви чували дещо про пугачів, якжеж би нї!... Забобонні люди боять ся сих нічних птахів, бо вони віщують лихо, а нераз і смерть. Як пугач сяде де вечірною або нічною порою на даху, чи на дереві і крикне своє зловіще: пугу! — то людина, що почує сей ненавистний крик, мусить безпремінно попасти ся в лаби якогось нещастя, або таки „возьме“ і умре!... Розумні люди сьміють ся з сих забобонів, але і найрозумнїйший чоловік мусить признати, що „сьпів“ пугача не визначує ся великою красотою і таки добре дере ухо.

Такі пугачі находять ся нераз і між людьми. Вони лякають ся сьвітла, бо всяке сьвітло разить їх слїпкуваті очи, зате в нічній темряві, оттак собі тишком-нишком, сї пугачі в людській подобі гукнуть собі нераз своє „мельодійне“ пугу! і тим пугуканем заставляють „убогих духом“ людий потерпати о свою скіру. Розумієть ся, що пугачі-люди не принесуть нікому шкоди (на те вони за глупі), але все таки неприємно чоловікови прислухувати ся до того пугуканя.

Один з таких пугачів відсьпівав свою мельодію в ч. 6-тім „Народної Волї“. Сю свою мельодію він затитулував: „Що чувати в Ню Йорку“, а підписав ся: „Нюйорчанин“. Не мав, бачите, відваги підписати ся повним своїм іменем: „Нюйорський пугач“, тай тому скоротив трохи своє чесне ймено... Насьпівав він в тій дописи (читай: пугуканю) не дуже богато, але за те поробив всїх нюйорських громадян... злодіями. Не подобала ся сьому пугачеви гадка нюйорських Українців, що стремлять до основаня свого Народного Дому, і давай вмовляти в читачів „Народної Волї“, що оснувателї сеї народної твердинї розкрадуть (!) на сю цїль призбирані гроші. Дослівно він каже так: „Ми-б раді бачити в Ню Йорку „Народний Дім“, на котрий вже три рази вибирали гроші, дерли людям очи, і помимо сего подавились всї три рази тими долярами, а тепер заходить велике питанє, в чиїй то кишенї спічне четвертий нюйорський „Народний Дім“.

Чесний „Нюйорчанин“ помилив ся тут на стільки, що не вгадав дотеперішного числа Народних Домів в Ню Йорку. О скільки нам відомо, в Ню Йорку не було ще доси ніяких Народних Домів і сей, що тепер основуєть ся, се рішучо перший, а не четвертий! Був колись вправдї на нашій американській Руси один „Народний Дім“, але се була інституція бізнесова, оперта на удїлах і мала характер не льокальний, а загально американський. Люди купували удїли (шери) і сподївали ся з того великих зисків. З причини лихої господарки ся інституція впала і удїловцї потратили більшу частину своїх паїв. Упадок сеї інституції спричинили „патріоти“ провінціональні, але ніяким чином „полїтикери нюйорські, що повиказували грубші і довші носи, як старокраєві індики“, з котрих добр. Нюйорчанин так собі невмістно кепкує. Теперішні основателї „Укр. Нар. Дому“ в Ню Йорку, се не „полїтикери“, але звичайні собі робітники і вони певно не мають на своїй совісти ніякої людської кривди. Вони доси не орудували ніякими народними фондами, тай тому не мали змоги „давитись людськими долярами“; навпаки, сї „полїтикери“ давали свої власні доляри на всїлякі народні інституції, а коли сї інституції упали, чи заснїтились, — то се рішучо не їх вина, але тих „вибранців народу“, що тими інституціями легкодушно правили і їх сьвідомо, чи несьвідомо загирили. Колиж добр. Нюйорчанин намагає ся сих чесних нюйорських громадян поробити заздалегідь злодіями народного гроша, то він їх тяжко і то без найменшої причини кривдить, а через те він заслугує вповнї на назву: пугач!

Коли Ви, добр. Нюйорчанине, так „горячо і щиро“ бажаєте бачити в Ню Йорку „Народний Дім“, то пощо піддаєте в сумнїв добру волю своїх співжителів, і пощо робите злодіями тих людий, котрі ніколи нікому нічого не вкрали, а навпаки ще другим позволяли обкрадати ся?... Чи пишучи до „Народної Волї“ свою остерігаючу статю, Ви руководили ся серцем, чи розумом, чи таки прямо низькою злобою?! Чи часом Вас, добр. Нюйорчанине, не розболїв живіт із-за того, що нюйорські „злодії“ не вибрали Вас... своїм касієром? І цікаві ми, кілько то Вашого в л а с н о г о гроша пропало у тих „чотирох Народних Домах“ в Ню Йорку?... Ану скажіть, яку силу гроший жертвували Ви доси на сї „чотири“ Нар. Доми, або на які инші народні цїли?

Та з Вами мабуть шкода полємізувати, бо Ви родили ся тільки на те, щоби пугати несьвідомих і необачних людий. Кажемо несьвідомих і необачних, бо сьвідомі і обачні не налякають ся Вашого пугуканя і зроблять свою народну повинність без Вас, а навіть проти Вас! Вам, добр. Нюйорчанине, і читачам „Народної Волї“, треба знати, що „Народний Дім“ в Ню Йорку буде оснований, хочби всї пугачі і гайворони з цїлого сьвіта з'єднали ся і завзяли ся проти його основаня! Приймїть се ласкаво до відомости і дайте про се знати усьому свому совячому родови.

Нюйорські „злодії“ **мусять мати** свій власний захист, а коли їх довголїтна мрія увінчаєть ся пожаданими успіхами, тодї прийде черга на Пітсбурґ, бо там також відчуваєть ся велика потреба спільного народного пристановища. Як тільки пітсбурські „злодії“ упорають ся з фондом бл. п. о. Стефановича, тодї напевно возьмуть ся за будову своєї власної хати, а нюйорські „злодії“ зі щирої душі їм радо й охотно поможуть. Найперше мусить стати Народний Дім в Ню Йорку, відтак в Пітсбурґу, опісля в Скрентон чи навіть в Олифантї і т. д. Наше народне житє не може розвивати ся в польських, а нераз навіть в жидівських „галях“; ми мусимо подбати о свої власні національні твердинї, бо без того будемо вічними наймитами. Сю пекучу потребу зрозуміють напевно всї наші американські родимцї і попруть морально, а ще більше **матеріяльно** змаганя тих одиниць, котрі про се старають ся.

Сьої обставини і сьої невідкличної конечности не зрозуміють і не відчують хиба всїлякі (на щастє не многі) пугачі та гайворони, які своїм поганим вереском наносять рідній справі тільки шкоду в формі зневіри у власні сили, та байдужности до всїх народних потреб. Та наш загал, знаний широко із своєї жертволюбивости, не дасть збаламутити ся ніяким пугачам та гайворонам і подасть помічну руку тим щирим людям, котрі кладуть основи під наше народне відродженє.

Нюйорські Українцї справу будови власного дому добре вже обдумали. Вони вправдї надіють ся помочи від цїлої американської Руси, але коли ся американська Русь відтягне ся від свого морального обовязку, то **побудують Народний Дім своїми власними силами.** Се народна конечність і з тим кождий сьвідомий чоловік мусить числити ся!

Воно в тій справі так, як і з иншими подібними справами: дай — не дай, але не лай! Критикувати народну роботу і вишукувати „злодіїв“ там, де їх зовсім нема, — се річ легка і сю „роботу“ потрафить зробити перший ліпший пугач... Але якже инакше має ся діло, коли прийдеть ся самому „пугачеви“ закотити рукави і стати поруч з другими щирими робітниками до справжньої і позитивної працї! Тодї такий „народний пугач“ не тільки сам нічого не зробить, але ще й другим накидає під ноги богато тяжких колод. Чесний дописуватель „Народної Волї“ забуває чомусь, що в нюйорськім комітетї для будови власного Народного Дому **самі тільки робітники.** Там нема ніяких „батьків народу“, нема тої псевдоінтелїґенції, що то часами любить поживити ся коштом меншого брата... І деж тут причина сумнївати ся про добру волю теперішного комітету, коли в його складї не найдеш і зі сьвічкою таких людий, що лакомлять ся на чуже добро. Хиба наш нарід, то самі лише злодії?... Ей, пане Нюйорчанине, не бийте публично в лице бодай тих, що ще доси ніякій народній справі не спроневірили ся! **Руки теперішного нюйорського комітету для будови „Українського Народного Дому в Ню Йорку“ чисті і непорочні!** Се собі на будуче затямте і не шкалюйте без причини неповинних людий!

Позір!

Пан М. Бабій хоче обрахувати ся.

В пятім числї олифантської „Народної Волї“ пан Михайло Бабій заявив урочисто, що „з макадуцьким коршмарем буде рахувати ся“.

Отся урочиста заява пана Михайла Бабія незвичайно мене здивувала і то з двох причин: по перше, що такий пан, як пан Михайло Бабій взагалї хоче „рахувати ся“, а по друге, що пан Михайло Бабій хоче рахувати ся як раз з „макадуцьким коршмарем“.

Нї, пане Михайле Бабій, Ви мабуть крихітку помилили ся. Що ви хочете „рахувати ся“ — се незвичайно похвально із Вашої сторони; але коли вже так Вам совість не дає спокою, то скоро, заки ще Вас та рідка горячка промине, біжіть і „рахуйте ся“ з тими, котрим Ви щось винні. Бо „макадуцькому коршмареви“ Ви не завинили нї цента. „Макадуцький коршмар“ знає своїх людий, і коли приміром має який бизнес з такими панами, як пан Михайло Бабій, то виключно тільки за готові гроші —- нїчо на кредит!

Коли однак пана Михайла Бабія палить жажда „рахованя ся“, то раджу йому сердечно, морщій скористати із ньої і уже раз „обрахувати ся“ з ґросерником в Макаду. Сей ґросерник жде нетерпляче на „обрахованє ся“ з паном Бабійом уже щось пів копи лїт, та якось ніяк не годен діждати ся того щастя, бо пан Михайло Бабій кождий раз, як лиш завитає до Макаду, уникає його склепу, наче лисий сьвяченої води. Ну, на те він і пан, сей пан Михайло Бабій ..

А може сей „обрахунок“ як раз відносить ся до того ґросерника-Русина, а лиш пан Михайло Бабій, хотячи притьмом зробити „спуст“ своїм викидам совісти, помилив ся що до адреси? Чи не чуєте, пане Бабій, як на сей здогад, Ваш старий знакомий, ґросерник з Макаду, побожно зітхнув?.

Бо „коршмар“ — се повторяю в послїдне — з панами Михайлами Бабіями не може і не хоче мати ніяких „обрахунків“.

Макадуцький коршмар.

Подяка.

Сердечно дякую Головному Урядови Р. Н. Союза за скоре і точне виплаченє посмертної запомоги в сумі $400 по моїй женї Аннї. Так само дякую і Хв. Братству сьв. Петра і Павла в Plymouth, Pa., від. Р. Н. С. 46. Усїм Вам, Вп. Гол. Урядники і Члени згаданого Братства, нехай Бог благословить і хоронить від всякого нещастя. — Михайло Борецький, член Братства сьв. Ап. Петра і Павла, від. 46. в Plymouth, Pa.

ПРИЇЗД ВЛАДИКИ ДО ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Подає ся до відома загалу, що церков сьв. Володимира в Елизабет, Н. Дж. буде обходити 20-го серпня, т. є. в недїлю, о год. 10-ій перед полуднем, величаве торжество сполучене з Архієрейською Службою Божою; се буде посьвяченє цвинтаря і креста. В сїм торжестві возьме участь наш Преосьвященний Владика, С. С. Ортинський, доокрестне сьвященьство і сусїдні брацтва.

Просить ся проте всїх Русинів, проживаючих так в Елизабет, Н. Дж., як і цїлій околици, щоби ласкаво взяли участь в сїм торжестві, та своєю присутностю причинились до звеличаня сего так радісного для нас сьвята.

За комітет:
о. Мих. Лисяк,
Емілїян Мамчак,
Василь Левчик,
Юрко Шевчук.

Прогібіція і антіпрогібіція на полудни

В декотрих полудневих стейтах панує так звана ,,стейтова заборона продажи трунків'', а знова в иньших стейтах ся заборона не є загальна, лиш розтягає ся на поодинокі повіти. На примір стейт Оклагома: тут продажа трунків є строго заборонена в цілім стейті; а в стейті Тексас така заборона є лишень в деяких повітах. Звичайно перед голосованєм над справою, чи даний стейт має бути ,,мокрий'' чи ,,сухий'', товариство Прогібіції розсилає своїх бесідників, щоб скликували збори, на котрих обговорює ся злі наслідки сальонів та піятики. Партія противна прогібіції, якої головними представителями суть броварники, сальоністи і т. п., в такім случаю також не спить, і зі своєї сторони рівнож висилає добрих бесідників в дані місця; звичайно обі противні сторони відбувають свої збори спільно, т. є. в тім сам час і в тім самім будинку. Один бесідник критикує другого, но розуміє ся, не такими словами, та не в такий спосіб, як се звичайно практикує ся на наших славних вічах. Анті-прогібіціоністи в культурний спосіб доказують, що в тих стейтах, де продаж трунків є заборонена, торговля і промисл підупадають; дальше, що заборона виробловання, продавання і питя напитків є ділом противконституційним; що прогібіція є тілько для богатих, бо вони можуть потрібні їм трунки отримати почтою, коли тимчасом бідні не в силі на се позволити собі; що більше людий є караних за піятику в стейтах ,,сухих'', як в ,,мокрих''.

Прогібіціоністи слабо збивають закиди своїх противників, кажучи, що як заборона продажи трунків противить ся конституції, то ще рівкійше противить ся конституції продажа отруї, та напасти підпитих на особи цілком невинні по улицях міст; дальше вони старають ся, щоб міжстейтова торговельна комісія скомплікувала право, забороняюче пересилку трунків з стейтів ,,мокрих'' до ,,сухих''.

Справді, побувши пару годин на такім вічу, то чоловік много ліпше забавить ся, як в найліпшім гумористичнім театрі. Перед вічами, а часом по вічах, противні сторони з музикою на чолі стають двома таборами.

По одній стороні видко вивіски мальовані червоною краскою з написами: ,,Пий'', на другій стороні знова: ,,Не пий''. Оба табори спільно машерують на площу і там вже окремо нараджують ся над добром людскости.

Помимо строгих кар в стейтах ,,сухих'' істнують все таки покутні шинки. Звичайно на бічних уличках знаходять ся малі ресторанти з кількома столиками, горнятками та самоваром; з передної кімнатки провадять малі двері до ще меншої кімнати, в якій стоїть вартівник, що пізнавши чоловіка через малу дірку, впускає його до ,,царства''; часом притрафить ся і таке, що впустить небажаного і непрошеного детектива, і той дойде кінця незаконній продажи; длятого трунки тримають звичайно поза будинком, в якімсь сховку. Щоб дістати ся до такого покутного шинку, треба пізнатись зі сталим сальоновим кліґнтом, або входячи до ресторації, в котрій нема що їсти, примкнути праве око; находячий ся там чоловік питає прибувшого, що він жадає; розуміє ся, тут треба бути дипльоматом і відповісти, що жадає ся якогось напитку, з примішкою один процент алькоголю. Тоді відчиняють ся другі двері і прибувший стає коло жерела заборонених алькогольних напитків. В менших місточках, вельми тяжко дістати ,,кроплів''; за се вечерами, по роботі, мож спостеречи, як робітники з порожними валізками гурмами вєідають на желізницю, що веде до більшого міста, та як пізно в ночи вони вертають назад, але вже з тягаром, не тілько в валізках, але й в кишенях.

Звичайно одно місто має більше рішаючих голосів при голосованю як решта повіту; мийський чоловік голосує звичайно против прогібіції; тим способом міста в Тексасі посідають корчми явно отворені в будні дни, винявши дні, в котрих припадають вибори.

В цілім стейті Оклагома нема ані одного явно отвореного шинку, а незнакомий і не up-to-date чоловік мусить йти до лікаря, від якого по заплаченю такси, отримує рецепту до аптикаря, що записує на його рід слабости кілька фляшок пива або горівки. Розуміє ся, що аптикарови прислугує право продажи алькогольних трунків як лік. Однак і тут є виняток, іменно стейт Кензас, де й то право знесено. Кензас граничить однак з стейтом Мізурі, з котрого переносять тайком потрібні ,,ліки''.

Не менше дивне є право, що забороняє продажу циґаретових бібулок в стейті Оклагома, коли там не тілько вільно продавати тютюн, але і готові папіроски. Се є щось подібного, як те, що в однім стейті ухвалено право забороняюче вивісок по сальонах з написом: ,,Пиво 5 центів — зупа даром'', мовлячи, що се є заохотою до піятики. На другий день появились при кождім сальоні написи: ,,Зупа 5 центів — пиво даром''. — Рузуміє ся, що ухвалене право сейчас знесено — як безвартісне.

А Вала.

Допись з Auburn, N. Y.

Без шумних оголошень по часописях відбулось у нас дня 22. липня с. р. заходом Тов. ,,Січ'' аматорське представленє і баль. Помимо того, що аматорських штук тут в Америці не богато можна побачити, а коли вже де про яку оголосять, то нарід збирає ся як найчисленнійше, то у нас, в Оборн, робилось відворотно. Знайшлись у нас такі люди, що, не досить що самі не пішли, але ще і других відмовляли.

Баль почав ся о 3-ій год. по полудни; нім я оглянув ся, аж тут уже і 6-та год., а галя ще цілком порожна, бо кромі музики, Тов. ,,Січ'' і ще кількох чужих людей, що прийшли подивити ся на представленє, нема нікого більше. Аж якось коло 7.30 год. почались збирати люди, але збирались так поволи, що уже прийшла і 8 ма год., — час представленє розпочати — а тут ще нема для кого. Глянувши на галю, аж жаль серце стискав, коли подумати, кілько то Русинів є в Оборн, а кілько іх явило ся тут; бо коли я поглянув на зібраних на гали, то побачив, що много було Поляків, а навіть Італійці поспішили подивити ся на руське представленє, а самих Русинів було найменче. Наші Русини ходили тим часом пити по сальонах, і не один пропив два, або більше долярів, і не жалував, а на представленє не пішов, бо жалував 25 цнт. за тікет!

Нараз коло години пів до 9-тої музика зачала грати марша. На галю увійшло немале число людий. Перетиснувшись через людий, дивлюсь, а се Тов. ,,Січ'' з Сиракюз під проводом кошового, І. Шеремети і четаря, В. Шанайди. Хлопці і дівчата, всі рівним кроком машерують через галю; музика на даний знак перестає грати, а ,,Січовики'' машерують дальше і з кільканадцятьох здорових молодих грудий понїс ся січовий марш: ,,Гей там на горі Січ іде''. Нараз по гали розлягає ся голос руської команди і ,,Січовики'' стають в миг ока і роблять удачно вправи. Глянувши на тих ,,Січовиків'', аж кров в мені заграла, а гадка полетіла далеко за море, у рідний край, за Дніпрові пороги, на то місце, де була колись наша славна Січ. І погадало ся мені: щоб таке Тов. ,,Січ'' було тут в кождім місті, де тілько суть наші люди, а певно наш нарід не загинув би на чужій землі. Честь і слава за се ,,Січи'' з Сиракюз, що не пожалувала трудів, та прибула на представленє! Сором для кождого члена місцевого Братства сьв. о. Николая, що не явилось, помимо того, що мало запрошенє.

По год. 9-ій розпочало ся представленє. Грано штуку ,,За сиротою Бог з калитою''. Аматори виходили і сходили зі сцени, та поводили ся на ній немовби грали уже принайменче кілька разів, а не доперва перший раз в своїм житю найшли ся на сцені. В грі визначились передовсім п. В. Личаківський, (старий батько Никола), п. Ю. Дорожовський, (брат Николи); тілько одного їм бракувало: говорили трохи за тихо. За то бездоганно віддали свої ролі п-на А. Коваль, як Марта, дочка Николи, і п. А. Бурий, як Податковський, громадський писар. Правдивим типом оказав ся Т. Ворожбит, в роли сироти, наймита Николи, любовника Марти. Не менше удачно віоґрали свої ролі п-на А. Ґруба, М. Юськів і Т. Бура, як сельські дівчата. Також всі инші, менші ролі випали досить удачно. Гостям звернув-бим тілько увагу на одно: на заді декотрі говорили так, що другі, сидячі попри них не могли добре чути, що говорило ся на сцені. Думаю однак, що другим разом того вже не буде.

Гість

Виказ жертв на „Український Народний Дім" в Ню Йорку.

В 29-ім ч. ,,Свободи'' квітовано	$239.49
На весілю п. Станіслава Паньковича зібрав д. Григорій Кладек	2.10
На весілю Лєвонька Хоми зібрав д. Стефан Лукіянський слідуючі жертви: М. Хома, Х. Ніч, М. Малчусик, С. Лукіянський і Л. Хома по 25 цент.; М. Сонсядек 15 цент.; Т. Зварин, Н. Антонько і П. Назарків по 10 цент.; меншими датками 61 цент. Разом	2.31
На весілю п. Дмитра Сулими зібрав д. І. Жовнїр $1.46; Дмитро Сулима від себе $1.00. — Разом	2.46
Катерина Боднар	50
Загальна квота	$246.86

Дальші жертви просить ся посилати на руки касієра: С. Чосник, 96 Ave. A., New York, N. Y.

За Комітет:

Яків Корнат, предс.,
Стефан Чосник, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

E137

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинский, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
А. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповняваню декларацій просимо на те уважати, щоби на декларації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркнением слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповняти і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руский Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1882 КВІТ $123·00
на сто двайцять три дол., котрі Братство сьв. Петра і Павла отримало як надзвичайну запомогу на похор. кошта по Максимі Климуш з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Плимавт, Па. 15. липня 1911.
Михаїл Ґбур,
Стефан Дробняк,
Михаїл Лесько.
Сьвідки:
Михаїл Борецький,
Михаїл Лесько.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 46.
Стефан Дробняк, предс.
Михаїл Ґбур, секр.

Ч. 1898 КВІТ $900.00
на девятьсот дол., котрі п. Параска Гриценко отримала як посмертну запомогу по мужу Василю з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Елізабет, Н. Дж. 22. липня 1911.
(підпису не подано)
Сьвідки:
Михаїл Сокира,
Іван Петрочко.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 65.
Григорій Кравець, предс.
Василь Левчик, секр.

Ч. 1900 КВІТ $400 00
на чотириста дол., котрі п. Михаїл Борецький отримав як посмертну запомогу по жені Анні з Голвної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Плимавт, Па. 8. липня 1911.
Михаїл Борецький.
Сьвідки:
Михаїл Лесько.
Іван Гіляк.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 46.
Стефан Дробняк, предс.
Михаїл Ґбур, секр.

Ч. 1901 КВІТ $400·00
на чотириста дол., котрі п. Михайло Пец отримав як посмертну запомогу по жені Парасці з Головної Каси Руського Народдого Союза в Америці.
Елізабет, Н. Дж. 22. липня 1911.
(підпису не подано.)
Сьвідки:
Михаїл Сокира,
Іван Петрочко.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 65.
Григорій Кравець, предс.
Василь Левчик, секр.

Ч. 1905 КВІТ $100·00
на сто дол., котрі п. Василь Андрусів отримав як надзвичайну запомогу за нев. слабість з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Рочестер, Н. Й. 13. липня 1911.
Василь Андрусів.
Сьвідки:
Василь Наконечний,
Теодор Шеремета.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 217.
Іван Пастущин, предс.
Василь Луцишин, секр.

Ч. 1899 КВІТ $400·00
на чотириста доларів, котрі п. Петро Мільчаковський отримав як посмертну запомогу по жені Анастазії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Вілкес Баре, Па. 16 серпня 1911.
Петро Мільчаковський.
Сьвідки:
(підпис нечиткий)
Василь Коваль.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 278.
Іван Ланьчак, предс.
Михаїл Зілянський, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вони найшли ся в редакції найпізнійше в понеділок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнійше як в понеділок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

ЧІЗГОЛМ, МІН. Братство сьв. Николая, від. 37, подає до загальної відомости, що на піврічнім мітінґу, дня 23. липня с. р., вибрано слідуючий новий уряд: Петро Куречка, предс.; Петро Жентичка, секр.; Мих. Косяк, кас.; Лукач Сенько, заст. предс.; Ілько Лазорищак, заст. секр.; Стефан Піріг, заст. кас.; дозорці хорих: Михаїл Більо і Николай Супереба. Будемо через 3 місяці принимати нових членів без вступного до братства, а до Р. Н. Союза після статута. Мітінґи будуть відбувати ся у звичайнім місци. Каждий хорий член має зголоситись до секретаря відділу а відтак до дозорця хорих, бо інакше не дістане запомоги. — Петро Жентичка, секр.

ЧІКАҐО, ІЛЛ. Братство Пр. Богородиці, від. 259, повідомляє всїх своїх членів, щоби дня 20. серпня с. р. явили ся на мітінґ, на котрім буде роздавати ся нові статути Р. Н. Союза. Сподїю ся, що члени нашого Братства зійдуть ся всї до одного, розберуть статути і научать ся з них, як старати ся о добро і розвій свого власного Братства і цілої нашої орґанізації, Р. Н. Союза. — Е. Скородинський, секр.

КІНҐСТОН, ПА. Братство сьв. Арх. Михаїла, від 208, остерігає і напоминає деяких своїх членів, що їх обовязком памятати про свої повинности і як найскорше сплатити свої місячні вкладки. Хто записав ся до Братства, мусить платити приписані квоти, бо инакше по що було приступати до Братства? Звертаєть ся увагу всїх членів, що хто довгує за два місяці, мусить сейчас зголосити ся до секретаря Братства. Всї недбалі члени будуть безусловно виключені з Братства і з Р. Н. Союза. — Мих. Манкович, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 140, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 16. липня с. р. вибрано слідуючий новий уряд: Алекс. Литвин, предс.; Петро Секела, кас.; Василь Скиба, секр. На тім мітінґу ухвалено принимати нових членів до Братства без вступного через два місяці: липень і серпень. Котрий член не буде платити своїх належностий, вістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. — В. Скиба, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ., Бр. сьв. о. Николая, від. 104., повідомляє своїх членів, так місцевих як і позамісцевих, що дня 13-го серпня с. р. відбуде ся піврічний мітінґ. На тім мітінґу буде справоздане з діловодства за пів року з доходів і розходів і справоздане Контрольної комісії. Каждий член має явити ся; неявивший ся заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. Просить ся членів, щоби позаплачували свої довги, бо інакше будуть суспендовані з Бр. і Союза. — Н. Ваверчак, предс., К. Шкурат, секр.

БЕЙОН СІТІ, Н. ДЖ., бр. сьв. Мих. від. 213 подає до загальної відомости, що вибрано слідуючий новий уряд: П. Радицький пр., А. Бурбела, заст. пр., І. Явьвінський, кас., і А. Павлюк, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ., бр. сьв. Ап. П. і П. від. 245, подає до загальної відомости, що в місяцях серпню, вересню і жовтню буде принимати нових членів числячих до 35 літ без вступного, а від 35 до 45 літ за половину вступного.

ЖЕРТВИ НА ШКОЛИ І БУРСИ Р. ТОВ. ПЕДАГОГІЧНОГО У ЛЬВОВІ.

Заряд Р. Т. П. просить нас оголосити слідуюче:

На цїли шкіл і бурс Р. Т. П. зложили жертви в місяци маю слідуючі Добродії в коронах:

Читальня Просьвіти, Станькова 1.18, З. Доніґевич Вижниця 1, Юл. Левинський Потутори збірка 16, Юлія Назаревич Чистогорб 1, Тов. „Прут" Снятин 10, Гр. Алиськевич Остапівці 2, Гр. Дикий Самбір 0.50, А. Чмелик Буянів 2, о. К. Повлусевич Річка 1, Н. Кулинич Камінка лісна 1, о. Ан. Твердохліб Олешиці 1, Іван Альгерда і Д. Римар Доброволяни 1, Анд. Литвин ур. суду Радимно 1, Мих. Галущиньский Рогатин 1, Т. Стахів Городниця 3.24, Мар. Фенчиньская Дунаїв, збірка 7.20, Вікт. Томашевска Товсте 4, Ів. Бичик Голеравске 1, Вас. Козаченко Кравці 1, Мих. Руденьский Львів 1, Р. Косар Ратищі 2, Ів. Бачиньский Львів 1, Читальня Просьвіти Семиґетів 5, Людм. Грушка Волосянка 5, В. Шелестяк Родатичі 1, Заряд школи Сокиринці 0.70, о. Н. Смалко Брустури 2, о. К. Павлусевич Річка 2, А. Павлусевич Річка 1, Сьвяточна Збірка з Річки 2.54, Т. Зубрицький Львів 10, Н. Н. зі Львова 0.20, Марга Зачківска Львів 1, Радник Романович Львів 1, Гр. Іваницкий Львів 2, Др. Ст. Томашівский Львів 0.50, Йос. Ласовский Львів 1, о. Н. Томич Чорний Потік 3, Зен. Матковский Жукотин 2.88, Павло Мазепа Перемишляни 1, о. Ст. Питлик з пушки, Сілець 6, Мих. Грушевский Львів 1, о. Гриневич Шумляни, збірка, 6, Теофіля Карачевска Ст. Самбір 1. Дом. Сіменович Львів 1, Комітет Шевченківского обходу учеників польских гімн. на руки Варчеаского 80, о. А. Лотоцкий Тростянець 2, о. Евг. Шухевич Підбереці 10, о. Л. Пясецкий Реклинець, збірка з акафисту 10.30, Т. Мельничук Тернопіль 0.20, В. Сиротиньский Камінка нов. 10, о. Фр. Зґорлякевич Хревт 1, Із. Епштайн Стрий 10, А. Кафка, купець, Львів 10.

Жертви належить надсилати під адресою „Руське Товариство Педаґоґічне" у Львові ул. Мохнацького 12.

Борис Грінченко.

Сам собі пан.

Оповідання.

(Дальше).

Вийшов я до вагонів, подивив ся, де синїм помальовано, — ото й моє. Так просто й чимчикую у першу клясу... А на зустріч із вагону кондуктор.

— Не сюди, не сюди!... — гримає. — Куди пхаєш ся? Наперед іди, — там третої кляси вагони.

А я таки собі тисну ся.

— Чи ти чуєш, мурло, що я тобі кажу? Не тут третя кляса, а спереду.

— Та чого ви гукаєте? — відказую. — Менї й не треба третої кляси, а першої, — та й показую білєта.

— А, панови білєта несеш, — ну, йди, коли так... Та не барись там, бо скоро поїзд рушить, — та й побіг далї.

Брешеш, думаю, я сам собі пан. Та й посуваю ся в тую першу клясу.

Іду, а самому таки трохи моторошно. Увійшов туди. Вий тебе сила божа! — відразу не розбереш, куди й поткнути ся. Одначе проліз тісненькою вуличкою та й вступив у таке, що воно вже й не вагон, а таки зовсїм панська сьвітлиця: тут тобі й столики, тут тобі й постелї, тут тобі й тапчани...

Народу не дуже багато: панів кількоро та паній двоє, бачу... Сидять пани, — треба й менї сідати. Побачив порожне місце, підійшов та й сів на тапчанику та так і пірнув у нього!.. Ну, та й мягко!...

— Мужичок, а мужичок! — каже менї молоденький панок з білявенькими вусиками позакручуваними, — не туди попал — тут первий клас.

— А так, — кажу, пане, первий.

— Ну, так зачим же ти, — каже, — сюди, коли тобі в третій?

— Нї, — кажу, — менї іменно в первий, а третий менї тепер не в моду, бо в мене білєт не туди.

— Што ти, — каже, — вигадуєш аби що?

— Чого-б же я вигадував? — відказую. — Подивіть ся самі!

Та й даю білєта.

Глянув він раз, два... знизнув плечима... Тоді ззирнув ся з иншими панами... А ті слухають, що ми говоримо.

— Справдї, — каже до них, — у його первого класу білєт.

Тут іще дехто з панів підійшов, дивлють ся на мій білєт та дивують ся.

— Хто-ж се тобі дав? — питають.

— Ніхто, — кажу, — менї не давав, — я сам собі купив.

— Нащо-ж ти його купив? се-ж дорого, — у третій клясї дешевше, — озиваєть ся товстенький пан з такою бородою, що з щок теліпаєть ся, а по середині голе.

— А дешевше, — одвітую.

— Так на що-ж ти сюди купив?

— А ви-ж, пане, нащо сюди купили, а не в третю? Адже й вам дешевше булоб.

Один пан, такий огрядний собі, з чорною бородою, засьміяв ся та й каже:

— Правду говорить.

А той товстий пан, що шлях у нього серед бороди від губів до шиї, вже й трохи сердитенько:

— Та то, а то я! — начає. — Ти не рівний, а коли вже сїв тут, так сиди тихо та чорт зна чого не розказуй.

— Та хиба-ж то я вас, пане, зачепив? То-ж ви мене зайняли, — відговорюю йому, та бачу, що воно сердите, та вже й мовчу собі. І воно замовкло і пішло в куточок до вікна та й сїло напроти мене, тільки навскоси трохи, бо я зкраю сидів.

Поки ми так отсе балакали, вже і поїзд рушив, а трохи згодом і кондуктор ускочив, — той таки, що мене виряжав до третої кляси. Переглядає білєти та цокає по них. Дійшов і до мене та:

— Ти чого тут? Я-ж тобі казав, що не в сей вагон.

— Аж воно таки в сей, — відказую та й подаю йому білєта.

Він зирк та й нї в сих, нї в тих.

— Так се, — каже, — твій... ваш білєт? — уже не знає, як йому й казати.

— Та мій же, мій, — відповідаю.

Він тодї глянув так неймовірно по панах, а той огрядний пан з чорною бородою, читаючи книжку, та й киває зза книги головою:

— Його, його, — каже.

Здвигнув кондуктор плечима, цокнув по білєтови та й вернув. Подав ся далї.

Тротки згодом, коли се підходить до мене той молоденький панок із білявими вусиками. Спер ся на стовпчик, утупив в мене очи та й питає:

— А ти-ж, мужичок, як се: завсїгда їздиш у першій клясї?

Випитує-б то — що воно за чоловік.

— Так як Бог дасть, — кажу.

— Чи може ти козак? — питає.

— Та козак.

— А де-ж ти живеш: на селї, чи хутір свій маєш?

— На селї.

— Далеко від стації?

— Де там, — зараз і стація.

— Ти-ж на стацію ходиш, чи їздиш?

— Як коли йду, а як треба то й їду, — відказую спокійненько, — що то воно далї буде?

— А їздиш же ти одним конем, чи парою?

— Як треба, то й трьома поїду.

— Возом, чи може чим иншим?

— Як треба возом, то й возом, а як чим иншим, то й иншим, — відсьпівую паничеви, згадуючи свою гарбу.

— Ти-ж сам їздиш, чи може й наймит у тебе є?

— Чому нема?

— А хата-ж у тебе велика?

Докучило вже менї се.

— Та саме як на мене, — кажу. — А у вас, пане, яка, — чи велика?

— Як? — говорить.

— Та хата, — кажу, — у вас велика?

— А тобі яке дїло до моєї хати? — вже сердить ся панок.

— Та ви-ж за мою питаєте, — відказую так собі плохенько. — А наймита ви держите, пане, чи самі на стацію їздите?

— Чорт зна, що говориш! — відказав менї на те панок, та відвернув ся та й пішов.

Ну, дарма. Сидимо собі та й їдемо. Пани про своє гомонять, а я собі про своє думаю, та на всячину роздивляю ся. Мене покинули, вже й не дивлють ся на мене.

Добрий тютюн пани вживають, аж пахне. Наш так смердить, а сей як ладанець. Як би такого чоловік заживав, то жінка й не виганяла-б у сїни з люлькою.

Е, а се вже не ладанець! Товстий пан із двоїстою бородою та закурив таку товстючу цигарку, просто з листя кручену. Ну, та й міцна! Ся й менї дух забиває. Треба мабуть самому покурити, а то задавить.

Оттак собі думаючи, та й витяг кисет та й набиваю люльку. Набив, закурив...

Коли чую: кхи-кхи-кхи! Я й не туди то, що се мої пани кашляють уже від люлешного. Зараз і підбігає той паничик із закрученими вусиками.

— Мужичок, а мужичок, а зачим ти куриш?

— Та, — кажу, — пане, покурити схотїло ся.

— Не можно тут курить! — говорить.

— Але-ж пани курують, — відказую, — от і в вас цигарка в руках.

— То, чуєш, табак не той, а в тебя тютюнище такой, што ввесь вагон засмердєв.

— Коли-ж у мене нема иншого. А хиба-ж, — питаю, — тут мужицького тютюну не можна вживати, самий панський?

— А вже-ж!

— А де-ж се написано?

— Отам! — та й показує на табличку.

— Нї, пане, я письменний: там написано про те, щоб не виходити з вагону, як поїзд їде, а не про тютюн.

Коли тут як зірветь ся з місця той пан з двома мичками на щоках, як прибіжить до мене, як гукне:

— Вон, мужлан, вон! не сьмій курить твоєї смердючої гидости!

А сам аж трусить ся зо злости, а червоне обличе аж двигтить. Ну, менї зразу трошки моторошно стало, а далї думаю: чого? Та й кажу, пихкаючи собі люльочку:

— Ви, пане, не кричіть і не тупотіть, бо й мої гроші такі самі, як і ваші, а ота цигарка, що в вас у руцї, може вона менї ще смердючійша, нїж вам моя люлька.

Як же затупотить мій пан, як же зарепетує: — Кондуктор! Кондуктор!

Та й побіг із вагону.

За малу хвильку вже й з кондуктором вертаєть ся. Зараз той до мене:

— Не кури!

— А хиба-ж не вільно?

— У першій клясї не можна такого тютюну.

— А де се написано?

Тик-мик — і сей нічого не відкаже, тільки все:

— Не кури, бо я тебе виведу!

— Нї, не виведете, бо я білєта маю. Нехай пани не курють, то й я не курити-му, то як їм вільно, то й менї.

— Так ти-ж би хоч узяв та вийшов з вагону та постояв там на дворі тай покурив.

— Коли пани виходити-муть на дворі курити, то й я виходити-му, вже-ж!

Тут той панок із закрученими вусиками як підбіжить до мене, як кине менї на тапчан цигарку:

— На, — каже, — кури, чорт би тебе взяв, та тільки не чади своєю смолою!

— Нї, — одвітую, — у мене й свій є, — на що мені сей? Не кидайте менї, пане, бо я не собака.

Та коп тую цигарку пальцем, та й скинув її до долу.

Як ізчинить тут лемент та крик! Як збігнуть ся всї! Пани лають ся, панї дріботять та знов таки лають ся, кондуктор лїзе відчиняти того вітрогона, що в горі, та собі верещить, а я мовчки сиджу та люльку пихкаю.

— От буде стація, — я тебе на стації виведу, їхати не дам далї! — каже кондуктор.

А той пан із чорною бородою глянув на нього пильно та й питаєть ся:

— Хиба ви маєте право не давати пасажирам їхати?

Кондуктор верть, — поживив ся, як пес макогоном, — нічого не відказав та й подав ся собі. Замовкли й пани, тільки сопуть та плюють, а той пан з чорною бородою чогось сьмієть ся мовчки зза своєї книги.

Загула машина, — уже й стація. Дожидаю ся я того кондуктора, — не йде мене виводити. І поїзд рушив, а його нема. Ну й гаразд.

Я тимчасом давно вже й люльку докурив, і дим від неї розвіяв ся, затихли й пани мої зовсїм.

Проскочили ми так іще стацій зо три, — знов замануло ся менї курити. Тепер уже, — думка, — вийду справдї з вагона та на дворі покурю, — однак же мене жінка виганяє, як я курю в хатї, — вона вже звикла до нашого ручкового, а то-ж таки пани, — з незвички, то їм воно і в носї і в горляну теє... Треба й їх пожалїти, вжеж...

А свого права я вже доказав.

Одначе, тільки сягнув у кисет по люльку, хотїв тут набити, бо на дворі вітер, — коли се той пан з чорною бородою, що мене обороняв, пересїдає до мене.

— Куди їдете? — питає.

— Та до Ч. — відказую.

— Дїло там маєте?

— А тож! — кажу, а того й не признаю ся, чого саме їду, набиваю люльку далї.

— Чи не хочете, — говорить — мого?

Та й подає менї повен капшучок цигарок панських.

— Та спасибі, — дякую, — у мене ще й свого потягне: вже коли курець, то маю свою люльку й тютюнець.

— Та свій і на далї здасть ся, — умовляє, — а я був би дуже радий, як би мого зажили, — який він вам буде на смак.

Подивив ся я на нього, — сьмієть ся з мене вражий пан: не хоче нюхати ручкового, так підносить турецького. А втім, видко, що добрий чоловік, — може він, щоб сварки знову не було та нападу на мене. Нема вже чого менї сварити ся, коли він до мене по людському озиваєть ся.

— Добре, — кажу, — коли ваша ласка, то й візьму.

Узяв, подякував, закурив та й думаю собі: — Бач, як воно на сьвітї діють ся: то як собаці кидали, а тепер уже як людинї подають та припрошують. Еге-ге! Треба тільки не подаватись! Так же я тепер і робити-му!

Ото собі думаю, а тимчасом машина уже й до Ч. добігає.

Приїхав я до Ч., — у мене — кажу-ж й дїло було там до знайомого чоловіка. До обіду із тим чоловіком, а тодї покупив дещо... У вечер можна-б і на машину, щоб до дому, та в мене думка не така. Треба-ж іще подивити ся, яково то самому собі паном бути. Куди-б же менї піти?

Розпивуватись у людий не важив ся, щоб, бува, не насьміяли ся, а надумав собі так, що піду до тіятру. Хоч я сам у ньому й не був, та таки поночи наші менї розказували, що там штукуючи таке роблять, неначе справдї воно є: і кохають ся й цурають ся, і мирють ся і сварють ся, ще й убивають одно одного... а що вже сьпівають та танцюють!... і так каже, що без сорому при людях і цілують ся... А пани сидять та дивлють ся. Ото-ж піду й я подивитись та й покуплю собі панське місце.

(Конець буде).

E138

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ ДО Р. Н. СОЮЗА В МІСЯЦЯХ МАЮ І ЧЕРВНИ 1911 р.

Бр. сьв. Йоана Хрестителя в Вілінґ, В. Ва.

В. 56. Коршняк Филип, Емирит Данько, Писарчик Василь, Хромейко Дмитро, Пуцило Михаїл, Вікера Юрко, Гарасюк Іван, Когут Василь І, Завада Олег, Дикий Петро, Наконечний Петро, Дубенський Іван, Грушкевич Стеф., Рафа Ілько, Куземка Михаїл, Когут Іван, Когут Василь ІІ., Папа Олег, Зень Ів., Черчовий Іван, Черчовий Юрко, Дикий Стефан І., Дикий Стефан ІІ., Наконечний Іван, Шуль Юрко, Кудлак Ів., Зень Ілько, Лис Іван, Піґан Василь.

Товариство імени Богородчани в Ню Йорку.

В. 233. Концур Дмитро, Орус Томаш, Концур Розалія, Поворозник Юлія, Комна Зофія, Гаврилко Іван, Черновський Алекс., Мартинець Іван, Янечко Яґнешка, Латяшевський Хризостом, Латишевський Семен, Біличак Николай, Скворонський Йосиф, Гуменяк Кароліна Вічковський Францішок, Крицун Й., Колеба Базилий, Касєк Базилий, Гаврилко Антін.

В. 1. Венґринович Вас.

В. 2. Брода Мих., Жук Алекс., Мукуляк Онуфрий.

В. 5. Пінковський Іван.

В. 6. Кричфалуші Василь, Чопик Василь.

В. 7. Білий Николай, Ковик Павло, Хошик Семан, Щерба Семан.

В. 8. Варян Александер.

В. 9. Забабський Василь, Драґан Ів.

В. 10. Мадзік Алексей.

В. 11. Барановська М.

В. 12. Оліян Глафіра.

В. 13. Барна Семан, Спяк Терентий.

В. 14. Хомішак Григ., Семанишин Іван, Сардиґа Николай, Сардиґа Вікта.

В. 16. Шлянта Дионізій, Потопляк Антін, Какалець Мих., Дзяба Мих., Бербек Григ.

В. 19. Малик Онуфрий, Ванцевят Іван, Дашкевич Йосиф, Дашкевич Дм.

В. 20. Недоростек Елисавета, Павровський Іван.

В. 23. Казимір Френк, Митрик Іван, Лесик Йосиф, Тогалянський Юрий, Балдо Іван, Будай Павло.

В. 25. Баюс Теодор, Вархолик Осип.

В. 27. Скородинський Іван, Гудак Ів.

В. 28. Крупа Іван, Гевко Тимко, Подгурський Антін, Трииновський Митро, Грензьо Андрій, Піткасаний Вас., Чупка Іван, Чирський Прокіп, Цебренський Максим, Ковальский Блажей, Думанський Адам, Олеса Андрій.

В. 29. Гривняк Митро, Гривняк Михаїл, Шуркала Самуїл.

В. 30. Цап Михаїл.

В. 31. Грушка Мих., Демян Іван.

В. 32. Гребак Андрей, Кривоняк Ст.

В. 33. Кочан Антін, Романець Павло, Демчук Мик., Демчук Демко, Стирський Дмитро.

В. 37. Тимков Катерина, Косяк Михаїл.

В. 38. Добромиль Дмитро, Тенорович Антін.

В. 40. Луцишин Іван, Станьчак Іван, Каваэко Іван, Лизохий Мих., Брезюк Петро.

В. 42. Процович Гриць, Бень Стефан, Лучків Прокоп, Кунка Стеф., Миленький Іван, Міцанський Стеф., Кендзявський Іван, Мельник Теодор, Шах Онуфер.

В. 45. Ґрошек Іван, Щібал Д., Караїм Р.

В. 46. Левко Катерина, Канук Юлїя.

В. 47. Лень Григ., Матійця Лука, Пришляк Йосиф, Персяковський Франко, Кухарчик Юзя.

В. 48. Пішко Михаїл, Макара Онуфрий.

В. 51. Курий Іван, Дитиняк Йосиф.

В. 53. Землянська Анна, Годяк Йос.

В. 55. Чачо Александер, Дудич Ів.

В. 58. Підкалицкий Йосиф, Токарчик Андрій.

В. 61. Рінковський Михаїл, Ковалич Іван.

В. 65. Щерба Дмитро, Багрій Вас.

В. 66. Романчак Михаїл.

В. 70. Ксенич Іван, Поворозник Ів.

В. 71. Пуцек Павло.

В. 72. Судик Асафат.

В. 73. Бабій Іван, Романюк Василь.

В. 76. Ґамуґа Іван.

В. 78. Бурналовський Кароль, Черньовський Мих., Нечистий Антін, Нечистий Васко, Мачушак Мих., Ґдовяк Антін, Кручинський Стеф., Куземка Антін, Язвінський Петро, Вислоцкий Станїслав, Борчик Йосиф, Котляс Йосиф, Цалинський Мих., Брорина Іван, Боротта Антін, Конзуба Йосиф, Бонко Семко, Панас Проць, Мєдзюх Юрко.

В. 79. Плішко Марія.

В. 81. Вітушинський Тома.

В. 85. Шайняк Михаїл, Пило Матей, Гнатюк Стефан, Грицишин Василь, Пополницкий Миколай, Шляхтянчин Василь.

В. 86. Цацяк Дмитро.

В. 91. Гагай Іван, Щербатий Тимко, Яцишин Петро, Ільчишин Іван.

В. 92. Буняк Блажко, Вівюрко Фр., Содоволи Михаїл, Волошин Іван, Ошрок Трофим, Чупрун Михаїл, Стефанович Д. Я.

В. 95. Савка Афтанас, Солтис Павло.

В. 96 Степан Стефан.

В. 98. Дишель Андрій, Сулима Николай, Гевчук Григ., Дольний Дмитро.

В. 99. Добуш Михаїл, Мазур Микола, Зошак Станїслав, Петрилка Іван, Бедзик Микола, Рудько Микола, Шийка Ілія.

В. 102. Валечко Николай, Валечко Лука, Беґоновський Дмитро.

В. 103. Павлик Тома, Шушко Мих., Осадца Антін, Тимус Пилип.

В. 104. Стець Петро, Циктор Лука.

В. 105. Источний Йосиф.

В. 106. Полїнський Іван, Ценкий Теодор, Дацьків Іван.

В. 108. Левіцкий Григ., Олексович Николай, Квасницкий Михаїл, Чорний Теодор, Вітенко Дмитро.

В. 109. Хорощак Максим, Бабяк Лука.

В. 110. Самутковський Семко.

В. 111. Ковик Лука, Кріль Іван.

В. 114. Кашич Михаїл, Михалко Юрий, Барон Михаїл.

В. 115. Старко Іван.

В. 116. Сутковий Андрій.

В. 117. Бурко Іван, Харик Павло, Бойко Іван, Мединський Адам.

В. 120 Петер Гриць, Іваночка Тимко, Боґдан Николай, Антонішак Лука, Чепеляк Василь.

В. 121. Естовк Михаїл.

В. 122. Горват Елисавета.

В. 123. Павелко Ілько, Яремко Вас.

В. 126. Блащак Стефан, Седлацкий Михайло.

В. 127. Кривцун Мих., Купчак Николай, Зарічний Мартин, Смитанський Іван.

В. 129. Петруляк Андрей.

В. 132. Шушереба Василь, Біленький Яков.

В. 133. Відземок Петро, Пашків Стефан, Бешлей Василь, Мандюк Ілїя, Михалишин Семен.

В. 134. Майорош Стефан, Міщенко Іван.

В. 135. Копилець Николай.

В. 136. Цифра Василь.

В. 141. Окрепкий Дмитро, Юзва Кароль, Мудрик Іван, Андруховський Петро, Осташ Семен, Ґуцуляк Олекса, Штолїм Теодор, Кавчук Евдокія, Смеречинський Ник., Опацкий В., Момот Д., Корчинський Н., Кузьмяк Н., Андрієшин Йосиф.

В. 142. Новіцкий Ізидор, Ґразулевич Йосиф, Вольф Іван, Кохан Процько, Пацканик Петро.

В. 144. Сворак Марія.

В. 147. Драбик Семко, Музика Сильвестер, Зборовський Андрей.

В. 149. Петришин Василь, Мельник Григ., Свободзян Іван, Бандровський Петро, Міруцкий Іван, Паньчишин Михаїл, Шмирко Михаїл.

В. 151. Клеман Каська, Бішко Каська, Панчишин Каська, Фелїнка Антошка.

В. 152. Міклош Анна.

В. 153. Тирик Михаїл, Зенич Луць, Похилиць Михаїл.

В. 154. Заяць Іван.

В. 155. Грисьо Іван, Лїсний Василь, Колодій Никола, Нагай Василь, Даньчишин Петро, Завада Іван, Сорока Осип, Гавриляк Олекса.

В. 156. Шуль Іван

В. 157. Яблонський Михаїл, Станьчак Павло, Куця Станїслав.

В. 160. Сташків Григ., Романків Петро.

В. 161. Вачура Йосиф, Миковайчик Френк, Цебуля Станїслав, Сьвідас Михаїл, Баран Йосиф.

В. 162. Низинкевич Зофія.

В. 165. Ґриц Фльоріян.

В. 166. Клепач Юрий, Лабун Семко, Вачіряк Дмитро.

В. 167. Лоренц Антін.

В. 168. Лопушанський Михайло, Заяць Іван, Пазюк Никола, Крук Іван, Гіжий Климентій.

В. 173. Чіжмар Анна.

В. 174. Максимів Семен.

В. 175. Шушко Д.

В. 176. Порошинець Юрко, Куцик Николай.

В. 178. Слупецкий Іван.

В. 179. Купляк Андр., Висоцкий Кароль, Чеховський Кароль, Трибінський Маріян, Чопрун Катерина, Кушляк Адам, Чопрун Василь, Кушляк Онуфер, Чопрун Тимко, Кушляк Дмитро.

В. 180. Млинек Леон.

В. 181. Савка Николай, Балїцкий Томко, Гречух Павло.

В. 182. Поглїд Василь, Яновський Константин, Лупніцкий Василь, Паєнчковський Вавжко.

В. 187. Опалюх Прокіп, Бордяк Василь, Цуп Ник., Гідич Андрій, Теплий Василь, Худзий Іван.

В. 188. Кімяк Станко.

В. 190. Гудак Олекса, Бєлавський Леон, Мазуркевич Йосиф, Воздрон Ів., Беркий Андрій.

В. 193. Росєк Йосиф, Суходольский Станїслав.

В. 197. Ручка Теодор, Лужецький Дмитро.

В. 198. Крапар Корнило, Сай Андрій, Вусик Матвій.

В. 199. Федорик Марія, Кубінець Анна.

В. 203. Кміта Іван, Саїв Василь.

В. 204. Шеремета Михаїл, Фарїон Олена.

В. 205. Смик Григ., Мула Ілько.

В. 212. Чісний Йосиф.

В. 213. Могила Василь, Баглай Матвій, Маньків Ілїя.

В. 215. Голуб Григорий.

В. 218. Наконечний Григ., Лешак Николай, Машляк Михаїл, Переговський Стефан.

В. 219. Салапата Гриць, Крайник Никола, Тимцьо Николай, Вітик Ілько, Броневич Мартин.

В. 221. Береза Антін, Вех Іван.

В. 222. Віклук Александер, Біґусяк Іван.

В. 223. Житко Іван, Пех Климентій, Мазур Іван.

В. 227. Опаланко Стефан, Майор Семко, Поповняк Андрій, Філевич Михайло.

В. 229. Амброзий Антін, Ґураль Ів., Цурий Стефан, Розділський Григорий, Маркович Йосиф.

В. 234. Кобрин Федь, Миськів Йос., Скоренький Миколай, Нечесний Юстин, Пивоварчин Максим, Ґенеґа Гриць, Марушьчак Стефан, Ґенеґа Томко, Козярський Ів., Чечель Андрух, Притика Николай, Могила Матвій, Горін Томко, Філїта Йосиф, Шевчук Тома, Кузїв Дм., Кінацук Гнат, Фуртас Тимко, Пришляк Захарій, Попіль Іван, Попівний Ілько, Кулинич Іван, Могила Ілько, Фуртас Стефан, Кіценюк Іван, Колодій Захарій Костишин Михаїл, Колодій Семен.

В. 235. Кушнїр Ігнатий, Цєплий Іван, Проць Іван, Крупаник Іван.

В. 237. Дмитриків Петро, Камінський Самсон, Вусач Константин, Хоміщак Василь, Фурдин Бенедик, Бандровський Григ., Назюк Петро, Тиман Іван, Фідик Йосиф, Кацюбач Николай, Галас Григ., Шуптар Василь, Тузїнський Теодор, Душка Іван, Мисак Гр.

В. 239. Скольський Василь, Смереський Никола, Красовський Петро, Кость Іван.

В. 240. Лужецкий Петро, Колодій Стефан, Ясура Гринь, Ясура Яким.

В. 241. Ґенда Катерина, Козмоська Катерина, Павлик Анна.

В. 242. Маркевич Михайло, Пальчик Яков.

В. 245. Волошин Іван.

В. 249. Полянський Михаїл, Король Михайло.

В. 250. Костельник Стефан, Лаврик Николай.

В. 253. Червеняк Мих., Декер Йос., Лисїв Юрій.

В. 254. Капустинський Григ., Валеніста Іван, Шевчик Іван, Грицьо Петро.

В. 256. Яворський Николай.

В. 257. Налумик Николай, Бойко Михайло, Мовчан Федор.

В. 259. Куйбіда Теодор, Терлецький Николай, Максим Антін, Баляс Олекса, Чухиляс Михаїл, о. Паздрій Михаїл, Гнатів Стефан.

В. 260. Скоцин Григ., Хома Іван, Грім Петро, Гриців Теодор, Герун Он.

В. 261. Гайдучак Марія, Матийшин Катерина.

В. 263. Костецкий Семко.

В. 265. Чарко Іван, Фірда Стефан, Шпак Василь, Дарин Михаїл, Дарин Іван.

В. 268. Балок Михайло.

В. 275. Чаковська Францішка, Тимко Зузанна.

В. 276. Кузьо М., Кіляр Андр., Стецяк Андр., Лесейко Іван, Лесейко Фр.

В. 278. Сливар Федь, Костишак Ів.

В. 279. Тимців Михайло, Чижовський Олекса, Копильс Юрій.

В. 283. Личаківський Василь.

В. 286. Сцесловська Настя, Стефаняк Юрій.

В. 290. Рукша Владимир, Бабяк Емілїян.

В. 291. Войтович Михайло.

В. 296. Байко Михаїл, Кнурик Павло, Сидор Михаїл, Блажовський Ігнац, Матвіїв Петро, Кміцїнський Іван, Ципенюк Григ., Майнош Іван, Афтанас Катерина, Скшипек Марцін.

В. 297. Гоменюк Осип, Козий Михайло, Гура Іван.

В. 298. Крупа Андр., Кузьо Михаїл.

В. 300. Фенцик Николай, Вуйків Михайло, Стефанів Іван, Войтович Николай, Іваник Іван, Заґроднїчек Михайло, Кошарич Іван, Тиркала Іван.

В. 301. Коваль Прокіп, Зохнюк Стефан.

Т. Лабовський,
Гол. рекорд. секретар.

КАЛЄНДАР.

СЕРПЕНЬ.

н.ст.	Днї	Руські сьвята
3	Четвер	Симеона юр.
4	Пятн.	Марії Магдал.
5	Субота	Теофіля, Троф.
6	Неділя	8. † Бориса і Глїба
7	Понед.	† Усп. сьв. Анни
8	Вівтор.	Єрмолая
9	Середа	Панталеймона

НОВИНКИ.

¶ Обмежене сьвят. Observatore Romano оголошує датоване з 2. м. м. папське „Motu proprio“, що обмежує число сьвят в латинській церкві. Сказано там між иншим таке: „Змінені відносини часу і суспільности наказують зміну норм в справі обходженя сьвят, бо швидкість і вигода нинїшних подорожий позволяють дістати ся скоро до краю, де сьвята не є так численні. Крім того показує ся, що при збільшенім торговельнім руху і швидшім полагоджуваню інтересів при численних сьвятах спричинюють ся спізнення і шкоди. Вкінци житєва дорожнеча не позволяє робітникам переривати часто працю. З тих причин сьв. Отець постановив число сьвят зменшити і сьвяточні приписи обмежити на неділю, Різдво, Новий Рік, Трьох Королїв, Вознесенє, Успенїє, сьв. Петра і Павла і Всїх Сьвятих. Сьвята красвих патронів можуть бути перенесені на неділю“. Вкінци папа взиває всїх епископів, щоб заявили ся, коли думають, що котресь знесене сьвято повинно задержати ся в їх диєцезії. Наслїдком тих зарядженя Ватикану відпадуть отсї сьвята: Марії Громничної (2. лютого), друге сьвято Великодня, другий день Зелених сьвят, Боже тіло, Рождество Пр. Бог. (8. вересня), другий день Різдва і сьв. Стефана (26. грудня). Тому, що папський декрет яко головний мотив знесеня сьвят подає конкуренцію з протестантськими державами, не від річи буде зазначити, що коли в Австрії обходить ся 14 сьвят, то в Росії аж 24, в Анґлії 10 (разом з національними торжествами), в Німеччині 8, в Сполучених Державах 8, у Франції 7, в Бельгії 7, в Швайцарії 4. Послїдне „motu proprio“ се перший декрет Пія X, що попирає цивілізаційний похід людства. Сьвята повстали з ходом столїть. В перших початках церкви крім недїль були лише: Різдво, Великдень, Зелені сьвята. Під конець середних віків було тих сьвят за богато і в 1525 р. папа зменшив їх число. Дальша редукція сьвяточних днїв наступила за папи Климента XIV. в другій половині XVIII. столїтя. І тоді вплинули на се економічні мотиви. В Австрії послїдне папське розпорядженє не скорше буде обовязувати, доки в тій справі не заберуть голосу епископи, а в духовних кругах зачувати, що в Галичині взагалї не великі наступлять зміни. Вкінци зазначити треба, що в Австрії є приписи державних законів (прим. промислового, процесового і т. д.), котрі приказують опроводити сьвята, отже коли „motu proprio“ має війти в практичне житє, закони ті мусять бути змінені.

¶ Гроза війни в Европі. Політична ситуація в Европі стала так грізною, як ще ніколи не була від часу німецько-француської війни. Повід дала Франція, яка розґаздувала ся наче у себе дома, в розбійничій, арабській країні, Мароко. Се не подобало ся Німеччині, яка має охоту скористати також який кусник землї у тім краю і вона вислала туди два воєнні кораблї. Між обома споконвічними ворогами, Францією і Німеччиною прийшло до острої виміни дипломатичних нот. В справу вмішала ся також і Анґлія, причиняючи ся до ще більшого заострення і так вже напружених відносин. Днесь справи стоять так, що Німеччина покликала 400.000 резервістів, Франція відповіла такою самою мірою, а Анґлія сконцентрувала свою европейську фльоту в порті Портсмут. Війною пахне у воздусї, як ще ніколи. Та і инші признаки ворожать се саме. І так, німецький цїсар притьмом вертає із своєї подорожи коло берегів Норвеґії, евентуальний головний вожд німецької армії на случай війни рівнож перервав в половині свою відпустку і повернув з подорожи до Константинополя, анґлійське товариство „Льойд“ підвисшило в двоє асекурацію від товарів пересиланих кораблями по причині „воєнного ризика“ і т. д.

Люди, люди — пора вже стати дїйсними людьми!...

¶ З процесу українських студентів. За кавцією по 1000 корон випущено 12. м. м. з слїдчої вязниці Рудольфа Дробенка, Максимчука і Порайка, обжалуваних в процесї українських студентів. Кавцію зложив адвокат д-р В. Старосольський, як оборонець обжалуваних.

¶ Тисяч корон на „Рідну Школу“ зложив Вп. п. д-р Теофіль Дембицький, адвокат в Коломиї. На сю цїль зложили також бурсаки філії Р. Т. П. в Коломиї 153 К. 10 сот. Сї гарні приміри жертволюбивости сьвідчать як найкрасше о відчутій потребі рідного шкільництва.

¶ Як намісник робив військом вибори. В Луцї, калуського повіта оден гузар прийшов на подвірє вдовиці Розалії Драпайло і тяжко її побив. А коли вона, втїкаючи перед ним, замкнула ся в хатї, він виломав двері і там її „доправив“ а крім того побив її 12-лїтнього сина. Инший гузар напав знов на подвірє Гриня Наконечного. А що там було більше людий, то не брав ся до бійки, тілки підпалив снайню. Щастє, що люди могли відразу огонь загасити. Про побитє Розалії Драпайло зроблено карне донесенє до суду в Войнилові, звідки виїхала судово-лїкарська комісія для розслїдженя справи.

¶ Смерть підчас голосованя. В Цьвітовій калуського повіта постановили всї виборцї голосувати на українського кандидата. Навіть калїки і хорі казали себе везти до місця голосованя, щоби тілки не пропав руський голос. Виборець Микита Дитинник був дуже хорий і йому радили не йти до голосованя. Одначе він заявив, що волить умерти, нїж через його голос мав би впасти руський кандидат, тай казав відвезти себе до голосованя, яке відбуло ся в сусїднім селї Луцї. Се його так ослабило, що вернувши від голосованя, таки того самого дня, 3. с. м. помер, оставляючи жінку і пятеро дїтий на нужду, бо як бідний зарібник не оставив нїякого маєтку.

¶ Повени в Галичині і Буковині. В околицях, навіщених повенями поволи привертає ся комунїкація, тож приходять уже й докладнїйші вісти про повени та про їх наслїдки. З Жабя пишуть до „Дїла“ під датою 9. м. м.: Тут від початку місяця що-дня падав дощ, але до вторка (4. м. м.) дощі були невеликі і з перервами. Аж з понедїлка на второк у ночи прийшла страшна злива, яка тягнула ся до суботи (8. м. м.) рано. Черемош виступив з берегів, позаливав богато поблизьких хат, позривав усюди мости, понищив низше положені части вулиць. Взагалї такої повени вже давно не тямлять. Кажуть, що як би ще кілька годин падав дощ, то Черемош з потоками залляв би все село. Тепер Жабє зовсїм відрізане від сьвіта, бо анї до Ворохти анї до Косова дойзду нема. Телеґрафічні стовпи поперевертані, так що два днї нема вже телеґрафічного получення. Нинї почту посилають верхом до Косова. Вчера на Чорногорі і Скуповій упав сніг. Від вчера почала вода опадати тай сонце знов показало ся. — Так само і з Косова пишуть, що там комунїкація звідусїль перервана. Міст над Прутом біля Вербіжа зірваний, наслїдком чого відтам нїяк дістати ся до Коломиї. Так само перервана комунїкація між Косовом і Заболотовом. В косівськім повітї все живо й сїножати пропали протягом одної доби. Всї дороги на просторі 170 клм. знищені, порозривані, сполокані, багато з них зовсїм зникло, як пр. дорога з Жабя до Ворохти, в Кут до Гриняви. Майже всї мости, числом до 40, знищені. З місцевостий, що лежать у косівськім повітї, найбільше потерпіло місто Кути, бо всї доми в низше положених частях міста стоять під водою, а багато з них мусїли опорожнити. Шкоди, заподїяні повенею, величезні, поки-що годї обчислити їх докладно, та в приблизеною обчислені виносять понад два міліони корон. В навіщених повенею селах панує страшна нужда. Також міста Кути і Вижниця під водою. Ратункова акція майже неможлива ізза дуже сильної струї в ріцї, ледво людий можна вратувати з залитих домів і то з нечуваною трудностию. Тасячі людий приведені прямо до руїни. І на Буковині повінь, якої там з давна не затямили, наробила страшних шкід і то в цїлім краю. Ріки Прут, Черемош, Сучава, Серет вібрали сильно, а численні гірські потоки прибрали розміри рік. Часть Черновець коло зелїзничого двірця стоїть цїлком під водою, а з домів вистають з филь лиш покрівлї. Таксамо часть Радівців залили ріки Сучавиця, Тополя і Позина. Вода дістала ся до мешкань, котрі змусили льокаторів до утечі. Також касарня пожарної сторожі та цїлий ринок під водою. В місті Сереті богато домів, стаєн і комор понесли филї бистрої води. Богато дерев вирвало з коріне́м, а поля спустошені. В сторожинци наслїдком впливу ріки Серета всї бічні доми й будинки зовсїм залиті. В суботу вечером вода в Пруті нагло підняла ся, тому скріплено ратункову поготівлю й запоряджено всякі середники осторожности. Вислано багато відділів пожарної сторожі на всї вулицї, залиті водою. Всї городи й поля коло зелїзничого двірця в Чернівцях залиті водою. З причини повени усунула ся в многих місцях земля, що теж було причиною перерви в комунїкації. Тисячі народа стоять біля моста на Пруті та приглядають ся шалїючій повени. Видно тут пірвані струєю домашні уладженя й цїлі стайні. Піонїри 41. полку й міська сторожа працюють два днї без перестанку. Кілька околичних сїл як Левкоящ, Мамаєшті, Зучка та цукроварня в Лужанах під водою. Богато родин сидить на дахах та благає ратунку. З причини повени застановлено загальний рух на отсих лїніях льокальних зелїзниць: 1) Зучка-Новоселиця, 2) Неполоківцї-Вижниця, 3) Іцкани-Сучава, Коропчинцї-Чудин, 5) Берґомет-Лопушна, 6) Карльсберґ-Путна.

E139

¶ Польських політиків бють. У Варшаві, давній столици Польщі, проживає вшехпольський провідник Роман Дмовский, один з найбільших ворогів Українцїв. Він є учителем галицьких вшехполяків і був головою польського кола в Державній Думі в Петербурзї, а відзначає ся тим, що йде на руку московському цареви. Така його політика не подобає ся деяким Полякам і один з них вибив його по лици в білий день на вулици.

¶ Попис військових анальфабетів при 24 п. п. у Відни. День 12. липня, то хвиля весела і потїшаюча. Знов понад 100 Гуцулів наших вивчилось читати і писати завдяки ініціятиві і праці о. сов. Каляти, курата полевого у Відни. Надивуватись не можна було, як наші вояки написувались своїми поступами перед офіцирами і учителями. На їх устах радість і вдоволенє. Відфотоґрафовано усїх учасників враз з учителями. Полева команда висказала подяку і вдоволенє о. сов. Калятї, як також Вп. однорічним добровольцям: Мельникови, Рудницькому, Рогожинському, Богусевичови і воякам: Ґеникови і Арсеничови з Березова.

¶ Розслїди над туберкульозою. З Лондону доносять: Антитуберкулїчна комісія оповістила вчера звіт з 10-лїтних наукових розслїдів, в котрім стверджує, що людські туберкулїчні бацилї в практиці не дадуть ся відрізнити від звірячих бацилїв. Люди та ссучі звірята можуть взаїмно заражувати себе туберкульозою. Бацилї з волів і коров переносять ся на людий, головно за посередництвом молока, котре слїд уважати жерелом туберкульози дїтий. Також вепрове і волове мясо є середниками, що переносять бацилї. Комісія поручає заостренє контролї над засобами поживи.

¶ Крадіж у російської цариці. У російської цариці украдено жемчуги вартости до міліона корон. Петербурська полїція вислала найлучших полїційних аґентів для відшуканя тих жемчугів в Европі, бо викрито, що ті жемчуги вивезено до західної Европи. Ті аґенти, облетївши цїлу Европу і скрізь при помочи місцевої полїції випукуючи тайні склепи для продажи дорогоцїнних річий, тепер виїхали до Нового Йорку, бо виявило ся, що злодії вивезли ті жемчуги до Америки.

¶ Золото в Сибірі. В Сибірі відкрито нові поклади золота. Найбогатші поклади золота находять ся у східній части амурського округа, особливо на полудневих склонах Яблонних гір.

¶ Судно кермоване з суші. Берлїнські часописи доносять про незвичайно важний винахід учителя Християна Вірта. Є се моторове судно, рухами котрого кермує прилад в роді телеґрафу без дрота умїщений в віддаленю до 3 клм. від судна. За помочию певних рухів кермує винахідник судном, стоячи на березї й реґулює його скорість. На його приказ армати з судна стріляють, дзвони дзвонять, ракети вилїтають у воздух. Судно без залоги є страшним середником у руках воєнної команди й як такий середник найде без сумнїву приміну в морських битвах у будучині. Віртові прилади унеможливлюють кермованє судном при помочи уладженя тісно з ним не звязаного, тому не буде побоюваня, щоби ворожа армія могла вихіснувати винахід для своїх цїлий. Проби з Віртовим судном відбули ся на Wannsee 6 м. м., а тепер під протекторатом „Deutscher Flottenverein“ на тім самім озері від 8 до 12 м. м. Доси судно не завело нї разу винахідника та публики, дїбраної з визначних достойників.

¶ Американцї за дорогі. Держава Чилї відкинула пропозицію американських фірм що до будови двох дредноутів, мотивуючи, що подані цїни суть за високі. Контракт на будову віддано анґлійській фірмі. — А. Вал.

Пер Сівле.

СТРАЙК.

(Докінчене.)

Що се такого, на що люди у глухій мовчанці так зглядають ся? — Пляма. Маленька пляма на бруку у ринку, де прецінь день-денно видно сотки всіляких плям, та на які люди ніколи не звертають навіть уваги. Правда, але отся пляма була від крови. А кров ся не була звичайного рода, якої приміром мають різники повно на своїх фартухах, столах, підлозі. Се була людська кров. І тому то люди стазали так над нею у глухій мовчанці.

Говорять, що кров вбитих людий має якусь особенну силу вгризати ся у землю. Як воно і не є, однак се є певностю, що по тижнях і місяцях на тому місци, де впав старий „Господи Боже", все ще бачило ся ржаву пляму. Сонце її білило, дощі змивали, кінські копита і людські ноги її стирали і наконець затерли цілковито.

Кримінал в лянґестрандськім поліційнім будинку показав ся за тісний. У його мурах годі було помістити усіх „злочинців". Винанято кілька пивниць в сусідстві, але і вони за хвилину заповнили ся у щерть арештованими; а тут все надходили нові доноси, так, що директорови поліції вже не стало терпцю і він люто крикнув: „Що, до чорта! Прецінь не можемо половину міста посадити до арешту!" І поліційні шоломи з розмислом проходили мимо неодних дверий, за якими, перестрашена їх видом родина, прошептала тремтячими устами: „Слава Богу!"

Богато робітників повтікало, передовсім ті, що не мали ніякої родини; богато з них не явило ся вже ніколи в місті, деякі втікли аж до Америки. Головна однак часть отсих, що брали участь в розрухах, находила ся в поліційних арештах. Між ними також Стенсен і Пер Амундсен, яких повно арештовано ще того самого дня, коли розіграла ся на ринку крівава драма. Арештоване Стенсена тим разом пішло вельми гладко. Підчас загальної утечі перед баґнетами він втаснув ся у якесь подвіре; тут побачив його однак один з поліціянтів, і прикликавши до помочи кількох жовнірів, справив ся в одну мить. Рівнож арештовано і старого Торґенсена, а за що — сего він сам не знав; підчас розрухів він сидів найспокійнійше в своїй хаті. Доперва пізнійше він дізнав ся, що на донос Ванґа Мельтеруда його обжаловують о злочин підбурюваня до розрухів.

XIV.

Лянґестрандське жите почало плисти опять давним руслом.

Як лиш привернено на ново порядок, зараз повернули фабриканти із свого вигнаня. Сейчас направлено вікна в помешканях Оскара Андресена і Мельтеруда.

Тепер належало ся постарати, щоб пустити тартаки на ново в рух. Більша половина робітників сиділа в арештах; позіставші на волі дістали приказ безпроволочно явити ся в приналежних фабриках. І вони ставили ся. Фабриканти оказали ся вельми ласкавими; говорили, що сей раз ще хочуть про все забути. Але за се сподіють ся, що — но, сего була ціла купа, чого вони сподівали ся від робітників. Робота могла отже почати ся — річ природна, з поменченою платнею. Кромі сего Ванґ Мельтеруд поставив своїм робітникам невідкличне условє, щоб сейчас зголосили ласкаво своє виступленє з робітницької каси хорих. А мир запечатав він отсею промовою: „Колиб мало стати ся по справедливости, то кождий з вас, драби, зігнив би в кримінали! — розумієте? Нехай я ще раз побачу найменчу комедію, то — ясні громи вас побють!..." Робітники згорбили ще більше свої похилені спини і покірно взяли ся за свою роботу.

І опять з довгих коминів піднялися клуби сірих димів, опять заскреготали пили, завищали зубаті колеса; Лянґестранд став знова давним Лянґестрандом, хиба лиш з тим малим виїмком, що найшло ся тепер у нім ще більше шпатів, ще більше лизуньства і удаваної покори, ще більше обчерпуваних і юджень одних на других перед сильними міра сего.

Надзвичайному судови припоручено розглянути справу лянґестрандського страйку. І він строго взяв ся до діла.

Пересічно не примінювано кар після букви закона. Більша половина арештованих дістала ся до криміналу. Сїмох віддано до карного заведеня, між ними Стенсена, якому присуджено рік, та Олуфа Рундстрема, що дістав чотири роки.

Пер Амундсен явив ся перед трибуналом.

„Ваше повне імя?"

„Пер Гайваллєра Амундсен."

„Вас хиба не хрещено Гайваллєра?"

„Та Господь се знає; се імя, здасть ся, я дістав при другім хрестї горівкою?"

„Кілько маєте літ?"

„Кілько літ? — Здасть ся доволї, аби бути розумним, а за мало ще, аби остати дурнем; на весну минуло трийцять."

„Ви жонаті?"

„Так, про се може посьвідчити найліпше моя жінка."

„Маєте діти?"

„Так є, маю цілих три штуки і правдоподібно четвертого кавальчик."

„Ви були підчас збіговиска?"

„Зовсім природно — при такій гарній нагоді дежби — — "

„Ви-б певно були основнійше полагодили справу, щоб лиш могли, чи не так?"

„Го, го, надію ся! — Колиб се було від мене залежало, ціле місто замінило-б ся в купу попелу а половина мешканців в трупи!"

„Чи ви знаєте, де находите ся?"

„Природно, що знаю, де тепер находжу ся? До чорта, я знаю навіть дещо більше, бо знаю де буду внедовзі находити ся; навіть може ліпше, як ви самі про се знаєте!"

Одним словом, вислідком отсего переслуханя було се, що сьвітлий суд попав в поважний сумнів, чи в голові арештанта усе є в порядку. Лікар, якому віддано справу під осуд, не мав відваги видати рішучої діягнози; і на його раду віддано Пера Амундсена під обсервацію до дому божевільних.

Торґенсена увільнено. Бо коли прийшло до розправи, Ванґ Мельтеруд не був в силі нічим доказати свого доносу, а се, що Торґенсен був предсїдателем страйкового мітинґу, не вистарчало до його засудженя. — „Отже, Торґенсен," — сказав предсїдатель суду — „Ви не брали участи в киданю камінем?"

„Ні," відказав Торґенсен своїм спокійним, повільним голосом: — „бо робітники з каміньом у жмени ніколи не здобудуть приналежних їм прав."

XV.

На день 1-го вересня припадали уродини Оскара Андресена. Сего року він починав сорок шестий рік, і тому то справляв уродини з більшою урочистостю, як передше. А до сего — так думав — мав важні поводи а також і средства. Власне дістав виплачені обі асекурації. Вправді норвеґська асекурацийна компанія робила трудности, але се не помогло їй: мусїла наконець виплатити усе що до цента.

Було коло девятої години з вечора. Огород яснів пестрими лямпіонами, а дві великі лямпи по двох боках брами, наче запрошували до входу в огород. З вікон помешканя лили ся струї сьвітла.

А в середині велика кімната потапала у повени сяйва і сьвітла. Стіл угинав ся від срібної застави, хрусталів та цьвітів. Оскар Андресен весь аж сіяв — почавши від фіолєтного носа, снїжно білого переду сорочки з великими, як горох брилянтовими запинками, а скінчивши на золотих грубих перстенях на пальцях, та блискучих ордерах на кляпі сурдута. Та і пані Андресен ясніла уся від сьвітел діямантів та золота, понавішуваного усюди по шовковій сукни.

Сьвято дійшло власне вершка одушевленя. Парох Карльсен що йно скінчив свій тоаст в честь солєнізанта, і на його лици неначе бачило ся ще відблеск усіх тих гарних сказаних ним слів. Оскар Андресен глибоко зворушений дякував за слова признаня та пошани і вніс тоаст на добро міста. Почато пити загально за здоровлє ґаздині, пароха, бурмістра, директора поліції, присутних жінок...

Опять підняв ся Оскар Андресен і задзвонив в келішок:

Хотїв піднести ще один тоаст, заки присутні встануть від стола. А се тоаст в честь доброго робітника — доброго робітника, се прошу затямити собі! — Бо так як суть добрі і злі ангели, як суть добрі і злі люди, так само істнують і добрі та злі робітники, або поправнійше се послїдне повинно звучати: збаламучені робітники. „Недавно бачилисьмо тут, в Лянґестранд, сумний примір того, як далеко можуть відвести з дороги обовязку навіть найліпшого робітника усе нівелюючі і нищачі увесь суспільний лад кличі, так модні під теперішню пору." — Але він надіє ся, що се, що тут стало ся, послужить робітникам болючою наукою на будуче; вони повинні остати завсїгди льояльними, слухняними, ревними робітниками — одним словом: добрими робітниками! Він сего надїє ся і бажає. „Бо знайте, мої панове і пані, що без робітника, без доброго робітника зовсім не є легкою річию бути фабрикантом. І я гадаю, що по вислуханю моїх виводів, високоповажане панство позволить менї піднести сю чашу за здоровлє доброго робітника!"

Шампан перлив ся, пінив ся і шипів, як вузенькі шкляннки піднесли ся в гору — — —

В день опісля Оскар Андресен явив ся особисто на місци спаленої фабрики, щоб приглядати ся роботам коло усуваня румовищ. Бо тепер він хотїв почати як найскорше відбудоване тартаку.

Власне найшов ся на тому місци, де давнїйше скидувано у ріку трачовиння. На березї лежала ще збита у масу, мокра брила трачовиння, яку власне чотирох робітників намагало ся розбити лопатами.

Оскар Андресен станув коло них і цікаво призирав ся роботі, покурюючи дороге цїґаро — правдиве гавана. Нараз увесь поблід, цїґаро вилетїло з його рук.

— — Бо що се було такого, що сторчало з мокрої землї? — корінець з дерева? — — Нехай Господь простить, коли се не подобало зовсїм на — — — пальці, людські пальці — з чорними жилами у масї! — —

„Уф!" — закликав один з робітників, „наконець найшлисьмо руку старого „Господи Боже" з „Ріпи"! Се зовсїм певно; — ось тут є викривлений ніхоть на великім пальци!"

Оскар Андресен притьмом відвернув ся та скорим кроком пішов до свого дому і запер ся одинцем в своїй кімнаті; а тут протягом десятьох мінут випив цілу фляшку коняку, що за нього заплатив пять і пів корон.

Зевс і зьвірята.

Се діяло ся дуже давно. Ще в тих часах, коли в старій Греції панувало богато богів і богинь. А Греція, се дуже гарний край, що лежить в Европі, над Середземним морем. Між тими богами був найстарший Зевс, що панував над небом і землею. Відтак Посейдон, пан над усіми морями і Гадес, пан підземного сьвіта.

Отже Зевс видав раз до зьвірят такий приказ: „Нехай всьо, що жиє і віддихає, ставить ся у стіп мого престола. Єслиби хто був тої гадки, що в його подобі є щось невідповідного, що треба би змінити або поправити, нехай сьміло вискаже своє бажане, а я сейчас се сповню".

Зьвірята послухали приказу свого бога і пана, тай станули перед ним рядом.

— Ну, малпо, зачинай перша! Поглянь на инші зьвірята, порівнай їх красоту з твоєю і скажи, чи ти вдоволена із своєї подоби?

— Я? — спитала малпа. — А чому-ж би я не мала бути вдоволеною? Хиба-ж я не маю чотирох ніг так, як инші зьвірята? Скілько разів я приглядала ся свому портретови, то не знаходила в нїм нїколи якоїсь хиби або догани. Але ось мій братчик, медвідь, то се така нетесана колода, що я не радила би йому нїколи дати себе відмалювати.

Як раз в сїй хвили надійшов медвідь. Всї думали, що він буде жалувати ся на свої хиби. Але куди там? Навпаки, він чванив ся своєю красотою, а натомісць витикав слоневи, що — мовляв — треба би йому зменшити клапоуха, а надточити хвіст. Слонь, се дійсно брила без форми і складу!

Коли-ж на слоня прийшла черга, то він помимо своєї розсудности говорив як і другі. Після його гадки то він ще жвавий і гарний молодець супротив такого тяжкого боввана, яким є кит.

І так вихвалювали себе всї сотворіня від найбільшого до найменшого. Приміром панна мурашка осудила, що міль є занадто дрібний, а себе уважала просто за великана.

Коли отже нїхто з них не знайшов на собі найменшої хиби, відослав їх Зевс домів. І тут так само одні других осуджували, а свої прикмети вихвалювали попід небеса. — Тай чи-ж дивувати ся зьвірятам, коли так само, а може ще й гірше, чинять люди? **Кождий чоловік видить себе иншими очима, ніж свого ближнього.**

Веселий кутик.

НОВОМОДНІ БАЙКИ.

Вітер і сонце.

Вітер і сонце перечили ся з собою, хто з них сильнійший. Остаточно згодили ся на то, що того буде правда, хто з них змусить першого подорожного, який надійде здоймити кожух з себе.

Коли так ждали якусь хвильку, надійшов якийсь селянин, але той не мав на собі кожуха, бо він був у Львові і там йому його украли.

Вдячний лев.

Один лев вбив собі терне в лабу. Він пішов до пастуха і наставив йому болючу лабу, щоби той витягнув йому терне з неї. Пастух так і зробив.

По якімсь часі ставили пастуха невинно перед суд, а несправедливий судія велів кинути його в яму, де було шість львів.

— Стійте! — крикнув лев, що зараз пізнав пастуха: — Стійте! бо я маю право до того чоловіка. Він мені витягнув одного разу терне з лаби.

З глубокою пошаною відступили ся тамті пять львів, а тоді той сам один з'їв пастуха.

Потребував певної інформації.

Пияк обняв кріпко ліхтарняний стовп при одній вулиці і хитає ся на всі боки, якби в непевности, що йому тепер робити. Надійшов якийсь панок, а пияк зараз його поспитав: „Даруйте, добродію, чи знаєте ви добре сю улицю?" — „Так!" — відповів запитаний. — „То будьте так добрі і скажіть мені, як далеко віддси до другої найблизшої ліхтарні?"

Він не може сего сказати.

Лікар: Збільшене глухоти у вашої жінки являєсть ся в наслідок приросту літ її житя, і ви се можете їй сказати.

Муж: Гм... пане доктор, чи не були би ви ласкаві сказати їй се самі...

Аж тепер зрозуміла.

Молода жінка до сусідки: Треба вам знати, нанашко, що ми за свої діти дбаємо і не хочемо, аби навчили ся чогось злого. Коли приміром чоловік сварить ся зі мною, або я сварю ся з чоловіком, все висилаємо діти бавити ся на вулицю.

Сусідка до жінки: Ага, тепер я вже розумію, чому то ваші діти вічно лиш бігають по вулици.

В суді.

Судія: Де ви здибали обжалованого зі своєю свинею?

Господар: Дві милі від моєї хати, прошу сьвітлого суду.

Судія до обжалованого: Щож ви на се скажете?

Обжалований: Се було тільки так, на жарт. Мені його свині не треба.

Судія: Отже маєте за се два місяці криміналу, бо жарт той пішов дві милі за далеко.

Тільки умочив палець.

Кельнер: Тут, прошу, маєте теплий шпанс, але не цілком горячий, як ви собі сього бажали.

Гість: А ви звідки знаєте, що він не горячий — чи може коштували?

Кельнер: Борони Боже! дежби я се зробив! Я тільки умочив палець.

Причина страшної смерти.

А: Чи ви чули про смерть пана Х.?
Б: Ні, не чув. А він з чого помер?
А: З жажди.
Б: Страшно! А деж він працював?
А: Продавав в друґсторі содову воду.

Думки Американця на контрах.

Ступав швидко і тішив ся сьвіжим, здоровим повітрєм. Нараз підніс в гору своє сіяюче з вдоволеня лице. Саме тоді перелітав над його головою птах і пустив „щось" теплого, що упало просто в око розрадованому Американцеви. — „Який я щасливий — говорив до себе Американець, витираючи скоренько захляпане око — який я щасливий, що Господь не позволив літати коровам.

Не любив тещі.

Жінка: Ти, бруте, кидаю тебе на завше і йду до своєї дорогої мами.

Муж: Йди де хочеш, але не приводи мені до дому твоєї „дорогої мами".

Нагороджена лагідність.

Заводовий злодій, обжалований о крадіж, звертаєть ся по переведеню розправи до президуючого судії:

— Пане судія, прошу там у вироку обійти ся зі мною лагідно, а я клену ся Богом, що в будучности окажу ся ретельним чоловіком.

Сі прості слова зділали більше, ніж найліпша адвокатська бесіда і трибунал засудив злодія на лагідну кару. По оголошеню вироку каже злодій до свого оборонця:

— То поштива людина з того судії... Мушу йому віддячити ся.

І справді зараз на другий день одержав предсідатель трибуналу свій годинник, який йому перед роком украдено.

То дивне.

— Мій батько зломив собі ногу і від десяти днів лежить в ліжку.

— Так? Дивую ся, що ізза такої дрібниці кладе ся до ліжка. Мій отець ломить собі щоденно голову, а ще ніколи не клав ся з сього приводу до ліжка.

Також оправдане.

— Що?! приходиш так пізно і то ще в такім стані?

— В самій річи, воно вже пізно, але їй Богу, я тому не винен. Сьогодня мене викинули з сальону виімково пізнійше ніж звичайно.

Дивне жадане.

— Ну, колиж нарешті заплатите мені за сю машинку до писаня?

— Коли заплачу?... Адже ви повідали, що та машинка є така добра, що сама виплатить ся.

На винищене блощиць

лишень одно певне средство, а саме: замащуване лойом, або салом, всіляких щілин і шпар в стінах, ліжках, образах і задних сторін річий, пристаючих до стіни; більші щілини можна позатикати товстими лойовими кнотами. Спосіб сей, примінюваний від довшого часу у військових казармах в Німеччині, не заводить ніколи. Всілякі порошки і тинктури не спричинюють бажаних наслідків, лишень хвилево мають сякий-такий успіх.

КНИЖКИ
КОТРІ МОЖНА ДІСТАТИ В ДРУКАРНІ „СВОБОДИ":

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про звірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віровання	20
Русько анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

ДРУКИ

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папері листові з вінєтами, оден	2

МОЛИТВЕННИКИ І КНИЖКИ БОГОСЛУЖЕБНІ ТА РЕЛЇҐІЙНІ.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковник, малий, лат. буквами	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборник	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасших пісень церков.	10
Ангелский хор, збірник народно-церковних пісень під ноти, часть I.	25
Ангелский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ.

Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Єсли хто замовляє книжки на меншу суму, то належитість може присилати почтовими марками, а при більших замовленях належить посилати гроші через почтовий або експресовий money-order. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнїйше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовлюваню книжок посилати 10 центів на реджестер, бо трафляєсь часто, що хтось другий з краянів забере їм книжки з почти.

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не приймає посилок за посліплатою. Для тих, що хотять занятись розпродажею книжок, даємо значний опуст.

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Цїни і правила оголошень в „Свободі".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств ненележачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разі оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.